

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

ILLUSTRERAD TIDNING

HÖGMAN

GRUNDLAGD AF

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 14 APRIL 1918.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY-LANGE.

FRU TORA TEJE SOM SIGNORA CAVALLINI
i skådespelet af samma namn, som för närvarande uppföres med glänsande framgång å Svenska teatern. Ateljé Jæger foto.

DET SKER MÅNGA UNDERBARA SAKER i världen just nu. Händelserna följa hvarandra slag i slag, och de ha en säreget gemensam karaktär: de komma plötsligt, i förväg oberäknliga, och räckvidden af deras följder har äfven den spänstigaste fantasi svårt att fanna. De flesta af de öfverraskningar vi upplefva äro nedslående, somliga verka rent af förkrossande, och rymma de emellanåt en glimt af löfte och hopp, skuggas den af ovisshet och farhågor, vi våga knappt ge oss förväntan i våld. Lika plötsligt och öfverraskande för stora allmänheten, lika fantasieggande som jobsposterna — men som en sprudlande Geysir af glädje kom Wallenbergs storslagna gåfva påskafon. I denna stund förmår ingen på långt när öfverblicka hvilket oerhördt inflytande detta mäktiga beslut kommer att utöfva på Sveriges andliga lif genom tiderna, på dess materiella ställning i den nya värld som randas, ja, på hela nationens själfkänsla och karaktär. Endast tilläggsbestämmelsen torde man vara i stånd att uppskatta till sitt fulla värde — på sina håll. Stockholmare i gemen har nog föga aning om hvad han fått till skänks genom förordningen att årets afkastning skall gå till ett nytida bibliotek, litet erfaren om hvad som menas med en inrättning af detta slag, eftersom han aldrig sett någon. Redan nu torde emellertid så mycket stå klart äfven för en af biblioteksfrågan oberörd valman, att hr Wallenberg med en elegant och säker gest afhuggit en knut, som hotade bli gordisk.

De faror, för hvilka stadens biblioteksfråga varit utsatt under tidigare skeden och in i det sista, synas nu vara undanröjda med ett enda slag. Faran från deras sida, som med rustik pondus gjorde gällande att allt var bra som det var, och att ett prästerligt öga på bibliotekens verksamhet var just hvad som behöfdes. Faran för uppskof med ett företag, som redan länge varit moget att omsätta i praktiken, som redan ägde alla den tekniska erfarenhetens alla förutsättningar att lyckas... Faran för njugga myndigheters hämsko med utredningar och betänkanden och afmätta anslag till en institution, som måste läggas i stort om den skall fylla sitt värf... Faran för hopkoppling af en samhällsuppgift i säreget syfte med alldeles ovidkommande ting, badanstalt och gymnastiksal, Borgarskolan m. m. Faran att behöfva samla från olika håll ett ovisst kapital, med alla pratets risker och förvirrande inblandning af obehöriga... Faran för allmänhetens närgångna uppmärksamhet för en sak, som bara fackmän begriper sköta om, åtminstone tills den blir färdig. Och till slut: faran att Forsgrönska anslaget i alla fall skulle gå biblioteket förbi — nu kan det anses tryggadt. Med ens ha alla dessa vådor och bekymmer fejats bort.

Samtidigt har utan fraser och skriferier, med oförliknelig lakonisk espri allmänheten fått sig ingjuten den förväntansfulla respekt, med hvilken den, till sitt eget bästa, har att omfatta **Stockholms allmänna Bokhus**, tills det låter sina portar upp. Ett uppslag, som Knut Wallenberg stöder med en miljon, måste det vara något bevändt med. En bättre agitation för själfva bibliotekstanken än den han åstadkommit skulle icke kunna uppdrivas.

I stället för att nödgas öda tid på bearbetning af samhällets tröga ingenium och tillknäpppta plånböcker, kan verkställarna af

bibliotekstanken nu ägna sin energi uteslutande åt det tekniska genomförandet af sina idéer. Svensk odlingsimperialism har firat triumfen att verkligen kunna öppna nya vidder för vår framtids historia. Och ännu ett: det talas nu igen om Sveriges fara, sen den ena farans molnbank blixtrats sönder. Det är inte bara våra haf och gränser som hotas, äfven andan och uppfattningen i landet... Må vara att ett bibliotek inte ensamt förmår dämna upp för vissa fatala strömningar från galeit väderstreck — det bör väl ändå hjälpa något till häfdande af vår svenska själfständighet, om vi hitflytta hvad som kan brukas af detta öfverdådiga bildningsverktyg från det land i världen, där det nått sin högsta fulländning, och där vi, hur man än räknar, ha våra flesta och äktaste bröder. En af grunderna till att svenskar från Amerika ha svårt att åter finna sig till rätta i gamla landet ligger enligt goda vittnesbörd i den omständigheten, att de här måste sakna den tillflyktsort, som gör äfven den amerikanska småstaden draglig att lefva i: allmänna boksal.

När en gång på 80-talet i Paris öppnades allmänna boksal med hemlån — berättar Eugène Morel i sitt stora verk om biblioteken — "då var det kö i rue Popincourt. Det påminte om öppnandet af postkontoren i London i samband med införandet af det billiga portot. Folk fick plötsligt råd att skriva! O Frankrike, hvilken befrielse, nu skulle folk börja läsa!"

Wallenbergs gåfva kommer på liknande sätt att skapa epok i vår egen historia — jämförlig med de genomgripande omdaningar af samhällslivet, som blifvit en följd af införandet af telefonen, af de elektriska spårvagnarna, af Brattsystemet, folkskolorna och allmänna rösträtten. Verkningarna af sådana insatser ge sig inte till känna omedelbart, men de fortvara genom tiderna och slegras. Man har helt nyligen velat förringa betydelsen af den engelska och amerikanska biblioteksörelsen genom den listiga frågan, om det kanske inte äfven i dessa länder skulle finnas busar och analfabeter... Så är onekligen fallet! Man kunde från samma synpunkt ifrågasätta nyttan af British Museum eller den helige Ansgarii apostlagärning... Vårt svenska folklif har många lyten, bl. a. läses det för lite. Ett af de bästa och tillika enklaste medlen att få bukt med de öfriga bristerna består i att afhjälpa bristen på bibliotek.

Det är också rimligt att Stockholm blifvit satt i tillfälle att gå i spetsen. Bland annat därför att bristen visat sig vara allra kännbarast här. Hur kännbar den är framgår, kostligt nog, af de siffror som visa hur besökarnas antal i redan befintliga bibliotek gå i höjden, hur dessa frodas. Med vidsynt

Kuponginsamlingen för Finland.

DEN INSAMLING AF BRÖDKUPONGER för nordfinska socknen Kolari, hvarom upprop stätt infördt i Idun, är nu afslutad. På omkring två veckor eller på hälften af den beräknade tiden har hela det erforderliga antalet kuponger 12,000 blifvit insamladt. Därigenom ha de 6,000 kg. mjöl blifvit frigjorda, på hvilka licens lämnats af regeringen under förutsättning, att de inbesparades på frivillig väg. Ett i Norrland lagradt mjölparti har af F. H. K. disponerats för ändamålet, hvaran det icke torde dröja länge innan mjölet kan utdelas i Kolari och möjligen äfven till en del i angränsande socknar, där nöden är lika svår.

Den nordfinska bygdens tacksamhet är stor mot de svenskar, som med försakelse af sin nödtorft velat bispringa dem.

filmötesgående mot tidens kraf har Kgl. Biblioteket, särskildt under den nyss afgångne riksbibliotekarien E. W. Dahlgrens och hans unge efterträdarens ledning sökt anpassa sig efter allmänhetens behof. Bibliotekets utvecklingsmöjlighet i denna riktning är dock begränsad. Om det pressas för hårdt, kan det ta skada till sin karaktär som förvarings- och forskarbibliotek, utan att ändå bli fullt dagsenligt. Det är orimligt att allmänheten inte har ett ställe, dit den kan ty in utan formaliteter, dagen i ända för att läsa tidningar och 25-öresböcker, Europas tidskrifter och adresskalendrar, patentbeskrifningar och prisnoteringar, romanen af i går och dagens broschyr — en plats, där litteratur för studium af uppdykande spörsmål lägges till rätta och där studieanvisningar lämnas — en inrättning, som sätter en ära i att omedelbart anskaffa lärda verk, som man drar sig för att köpa — en byggnad, där man kan inta sina måltider, om man har lust att stanna där hela dagen — dit man kan skicka sina ungar för att se på bilderböcker och sina frågor (i telefon) om hvad som helst man önskar veta. Det är orimligt, att vi inte haft något i den vägen för länge sen. Men det är lika orimligt att fordra dessa enkla förmåner just af Kgl. Biblioteket — som inte kan fylla dessa kraf, om det så ville fanna blomsterkonungen med nya flyglar. Och hvad stadens öfriga bibliotek angår, ligger det vackraste erkännande man kan skänka dem i ordet: tillstymmelse. För den som vunnit intryck af dessa små välvalda, välordnade och väl expedierade boksamlingar står det ganska klart, att deras ledare och personal genomgående är besjälade af den rätta library spirit, af den tidsenligt praktiska anda skötseln kräfvat. Detta är verkligen bibliotek som lever — deras karga tillvaro har yttre orsaker af ekonomisk, lokal och administrativ art. De komma att blomstra upp, när de en dag blifvit inympade som grenar på en större stam — då de få ett rikligt boklager att ösa ur.

Stockholms allmänna Bokhus behöfver inte stå i förlägenhet för duktigt folk när det skall öppnas. Under väntan på institutionen har dess personal vuxit fram och hunnit förkofra sig — i motsats till hvad eljes plägar vara fallet med nya företag. Detaljerna rörande det tekniska utförandet af denna tanke — byggnadens inredning, urvalet och uppsällningen af böckerna, lånerörelsens metod, katalogernas form — allt detta är i stort sedt utexperimenteradt på annat håll, färdigt att tillägnas. Ja, det är rent af genomstuderadt af folk här på platsen, af herrar och damer, som bara vänta på stunden att få rycka in.

Donationen öfverlämnas på det villkoret att Stockholms stad upplåter tomt för bokhuset. Det är af yttersta vikt att detta förläggas till en lätt tillgänglig stadsdel — utan knusliga hänsyn till att tomten kanske blir mycket dyr. Biblioteket måste göra sig påmint genom själfva sitt läge. Dess omgifning skall verka lockande, ingången vinka som en öppen famn.

Mätte den suveräna individualism, som tagit sig uttryck i storgåfvan få sätta sin prägel på förvaltningen af första årets afkastning: må saken läggas i kunniga och lifaktiga fackmäns händer — utan inblandning af för många myndigheter. Först då kan den föras lyckligt i hamn. Bäst så hedras donatores.

ALGOT RUHE.

Iduns byrå och expedition,

Mästersamuelsgatan 45, Stockholm.

Redaktionen: kl. 10—4. Expeditionen: kl. 9—5.
Riks 1646. Allm. 9803. Riks 1646. Allm. 6147.
Red. Högman: kl. 11—1. Annonkont.: kl. 9—5.
Riks 8660. Allm. 402. Riks 1646. Allm. 6147.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. B, med julnr.: Helt år Kr. 10:50 1:a halfåret » 5:20 2:a halfåret » 5:80 Kvartal » 2:60 4:e kvartalet » 3:25	Uppl. A, utan julnr.: Helt år Kr. 10:— 3 kvartal ... » 7:60 Halft år » 5:20 Kvartal » 2:60 Månad » 1:—	Uppl. C, praktuppl., med julnr.: Helt år Kr. 14:— Halft år » 7:25 Kvartal » 3:75 Månad » 1:35
---	---	--

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel soalt:
35 öre efter text. Utländska annonser:
40 öre å textside. 40 öre eft. text, 45 öre
20 % förhöjning för å textside 20 % förh.
särskildt begärd plats. för särsk. begärd plats.

Det blixtrar... * Skiss af Albert Eklundh.

NÄR KVALLSOLEN BLEF RÖD OCH flöt in som en purpurflod öfver näckrosbladen och gäddnaden, delade säfven sig och ut kom en and. Den stannade genast och såg på världen. Fanns det någon fara? Den bruna kroppen smälte samman med bladmassan på vattnet och de små, kloka ögonen utforskade viken, så långt de kunde se.

Benen slogo ett par slag under vattnet och fågeln gled fram bland bladen. "Mäk", sade den sakt. En andmoders stilla och goda "mäk". Då delade sig säfven igen. En unge tittade fram och kom ut. Efter den kom en till och en till — en hel rad bruna ungfåglar, vuxna, vackra fåglar med de ungas ljusa färgton öfver vingar och rygg. En liten karavan på pilgrimsfärd till det förlovade landet. Solbården brann öfver dem. De rörde sig i purpurvatten. Och mat i öfverflöd. De gjorde utfall hit och dit efter myggorna, som hvilade sig på vassen. De hoppade upp i luften och nöpo små kräk, som flögo förbi. Ibland voro de upp och nervända. Då arbetade deras ben öfvanför vattnet — ett par hjul, som släppt kontakten med svängremmen och snurrade fritt. Men då hufvudena åter syntes, malde näbbarna godsaker.

"Mäk" — sade modern. Det var den rösten, som varnade. De glömde att äta, alla på en gång, och lågo orörliga, sju bruna klumpar i bladen. "Mäk" en gång till — mörkare i tonen. De sjönko ner och blefvo små.

Då susade det öfver dem af stora vingar. Det gick en ryckning genom dem, men de kände igen suset och döko inte. Det var bara den gamla hägern. Den kom hvar kväll just i solnedgången, sväfvade fram öfver viken och slog ned borta i en sumpig håla. Där hade den sin fiskeplats.

Nu ringde skällkon uppe i skogen. Hon längtade hem. Vildfågeln hörde grenar knaka och en rödbrokig kviga stack ut sitt förvånade hufvud i videbuskarna och gick säfligt fram mot stranden.

Det sög om klöfvarna, då hon steg i dyn. Nu var hon nere och satte mulen till vatten- spegeln. Solen blänkte i hennes stora ögon.

Längst in i viken, på andra sidan det gröna vassriket, låg bryggan och båtarna. Från dem gick vägen uppför backen och där skymtade de mellan björkstammarna den gamla gården.

De voro vana vid den, alla de, som bodde därute i säfven. De hörde dess dagliga lif gå förbi. De kände till tuppen, som gol, när himlen började bli röd i öster och de svala dimmorna fläktade i den tysta gryningen. Ibland ekade ett hundskall ut öfver vattnet. De vände på sina hufvud, men flyttade sig inte. De hörde brunnspannen skramla och skrinkorna skrälla på vägen. Det var ingenting som rörde dem.

Nu var det tyst däruppe i kvällningen.

Det kom en man och gick förbi på backen. Det var husfadern, han, som brukade jorden där och ägde den hvita gården och de röda längorna, bodarna, fälten och skogen. Han ägde inte måttligt. Han gick och tittade på det, som den tittar, som äger.

Det där trädet får vi ta ner — det står i vägen — tänkte han, då han gick förbi. Litet längre fram slog han sönder en hög tistel med sin käpp. Den fick inte stå och så ut sig där på åkerkanten. Så stannade

han och funderade på något. Så ropade han med en tordönsröst: "Johan! Johan!" — De hörde det långt ut på vattnet och hägern safte upp hufvudet och undrade. När Johan tittade ut ur la'gårdsdörren, skrek han: "Har du korna i bås än? Var den gamla me' — hon, som ska kalfva?" — Jo, den var med. "Skönt" — och så gick han igen. Hans hvita linnejacka lyste i kvällen.

Så steg han in i gräset och strök af de dammiga stöflarna, innan han stängde grindarna bakom sig och började titta på äppelträden i trädgården.

Han tog bort en mask här och ett gullblad där och bar omsorg i själen, en ägares och en vårdares omsorg. "Nu växer de fort, astrakanerna. En vacker mårren ligger där en i gräset, mogen, med en spricka tvärsöfver. Den skall pojken ha. Se på pumporna! Mor har heder af dem. Stora som kastruller. Nu får vi lägga tegelsten under dem. Så går det ännu fortare." Så satte han upp hufvudet och vädrade som en hund: kaprifolierna! Han gick direkt dit och satte en klase i rockuppslaget. Se'n kom turen till tomaterna och spaljéträden. Riket var stort och fröjderna oändliga.

Hvem kom där? Gusten på Torpet. Hvad ville han? Han gick fort och hade kyrkkläder på. Det var väl någon, som var sjuk igen. Han gick fram till grindarna och mötte Gusten. Han stod som en jätte och bevakade ingången till härligheten. Hans stora armar hvilade på stenstolpen. Hva' som stod på på Torpet?

Gusten hade hatten i näfven och bugade. Han måste ju först hälsa go' kväll. Det var väl inte så brådtom, de hade ju hela kvällen att resonera på. Men godsägaren var alltid så hastig af sej.

"Nå?" kom frågan. Åh — fick man inte samla sig en gång och prata litet om väder och vind, innan man kom fram till sitt ärende.

Gusten tittade. "Ja' ser, patron har kört in råg i da'." Det låg kvar strån på vägen.

"Ja, vi har all rågen inne i kväll. — Hva' var det Gusten ville?"

"Ja, jag har min knappt halfforr", sa Gusten.

"Då får han skynda sej — vi får regn i mårren. De' ser han väl på himlen. Hur var det hemma?"

"Åh, inte regnar de' än på en tre fira dar — då det har torkat så länge i augusti, så har de svårt ve' å byta om."

"Åska" — sa' den andre och tittade på en svart bank, som stod öfver sjön i öster.

"Den går inte gärna den vägen," menade Gusten.

"Säj inte de', säj inte de'. — Nå, hur var det hemma?"

"Ja — hm — de' var den gamla suggan".

"Rödsjukan" — "Ja, de' va' ju ente så godt att veta, men hon va' så het i öronen, å hade rakt ingen matapfit. Hon lå' bara å dāsade."

"Ska hon grisa snart?" —

Jo de' skulle hon också.

"Kom me' ska han få nåt, som hjälper." Utanför verandan på planen satt en liten parvel och öste sand.

Ett par stora och vänliga armar lyfte den lille och när han tittade sig om, satt han hos far och gungade iväg uppför trappan.

Han lånade strax fars väldiga hatt och provade den under färdan.

Då de kommo ner igen, stod Gusten och monstrade bönorna.

"Här ska han få. De duger —"

Så satte godsägaren sej på trappan och hade pojken mellan knäna.

Gusten dröjde.

"Har patron hört, hur di bär sej åt?"

"Hvilka?"

"Arbetarna på fabriken."

"Tar potatis — ja visst. Har Gusten hört nåt nytt?"

Om han hade hört! Det var kanske hans verkliga ärende. Där hade de kommit in till gamla Britta-Stava. Britta-Stava på Holmen. Just i fredagskväll. Fallit öfver staccars käringkräket, som ingenting visste om — gräff opp hvarenda potät, hon haft i täppan. — Hotat och djäflats.

Skrämt henne rent från vettet, gumma-stackaren. Och i lördags hade de hälsat på hos Johansson — Johansson på Grindfalle. Där var det värre. Johansson blef arg, som hvar man kunde förstå. Det blef slagsmål förstås. I går körde de i väg med honom till lasarettet. Så bär folk sej åt. När skulle de komma hit?

Den frågan svarade godsägaren inte på. Han satt tyst och tittade ut i kvällen. Det sam en svart röklinje öfver sjön i söder — en mil där borta i söder. Det var fabriken. Godsägarens ögonbryn rynkades. Så lade han en tung hand på ett ljust, litet hufvud och såg på Gusten: "De kan ju försöka här. När man har såna här små mellan knäna, är man farlig att leka med."

Det trodde Gusten också och så gick han. Godsägaren hade plötsligt fått så mycket att tänka på, där han satt. Gustens steg dogo bort i sanden och en öllonborre surrade förbi.

Då hörde han henne komma bakom sig, hustrun. Hon kom, som hon brukade, stilla och varmt, en smula kvälltrött. Och gick fram till honom och strök med sin lilla, svala hand öfver hans hjässa, som hon gjort det hundra kvällar förr, när han blifvit sittande där på trappan.

Nu visste han, att hon stod och såg ut öfver viken liksom han. Och nu kunde hon snart fråga något — "har du fått in rågen?" — eller "ska vi ro ett slag, de' e' så vackert i kväll." —

Han satt och väntade. Men det kom ingen fråga. Hon bara strök och strök. Det blef så stilla inom honom. Hon var hans goda ande. Under hennes händer trufdes inga stormar.

"Du är så grå, Gustaf," sade hon. "Ar det redan så länge sen vi voro unga?"

En nattskärpa spann och spann ute på ängen och daggen föll.

Plötsligt kände han, att hon darrade. Hennes hand blef stilla.

"Hvad är det?"

"Jag tyckte bara, att jag hörde en motorbåt," sade hon.

"En motorbåt?"

"Ja — barnen är och badar ensamma."

"På uddarna?"

"Ja."

"Jag hör ingenting," sade han och lyssnade.

Och åter sade hon: "Hvarför skall man vara rädd för mänskorna? Jag låter barnen gå hela vägen dit ner genom skogarna och tänker inte ett ögonblick på någon fara. Inte är skogen farlig? Men där ute kan det

Sänd Edra

Klädningar, Blusar, Kappor till Kemisk Tvättning eller Färgning, Gardiner, Möbeltyger, Kuddar m. m. rengöras snabbt och omsorgsfullt hos A. B. C. O. Borgs söners Fabriker LUND.

Pröva

Tuppens Zephyr

och NI köper Ingen annan.

komma en båt öfver sjön. En båt med främmande människor. Jag skäms, vet du, skäms öfver, att man skall behöfva vara rädd för människorna."

Han berättade, hvad han hade hört i kväll.

Hon svarade: "Jag vet, att de komma hit. Hvarför skulle de inte komma hit också? Kan du lofva mig en sak, Gustaf? Låt mej få tala vid dem."

"Och bli skjuten eller sparkad, — nej, det lofvar jag inte."

"Jo, du måste. Det är bättre, om jag får göra det. Du kan inte vara lugn."

"Naturligtvis behöfver di mat," afbröt han, "men att bara taga — det är ju rena, rama våldet."

Hon såg utåt vägen. — Skulle de komma där en gång?

Så tog hon hans hufvud mellan sina händer: "Kan du säga mej, hvarför det finns så många olyckliga människor? — Allt det folk, som umgås med maskiner, är missnöjdt. Har du träffat en surmulen bonde? Gif dem jord att äga och älska och du skall få se, att det börjar lysa i deras ögon. — Nu hör jag barnen!"

Där kommo de hand i hand — en ljus kedja under de fäta bladkronorna.

Allt hade gått bra — den långa vägen hem. Här mötte faran — baggalammet! Han stod midt på vägen och vägen var hans. — Han tänkte visst inte gå åt sidan för barnen. De hade stannat. De blefvo en enda klunga och lilla-syster kröp in bakom ryggen på den stora.

Så rädda sådana där små ungar voro! Baggen tog två steg fram och stampade plötsligt med ena foten i marken.

"Sprang di inte?" En gång till, så hjälper det.

Då kom bror, som blifvit efter i bärbuskarna. Han var också mankön och hade ärfvt lusten att slåss. Han hade käppen i handen och så tog han ett steg framom flickorna för att pröfva, hur mycket den där fålde — den, som nu satte ner hufvudet och gjorde en half kullerbytta i luften på lek, på försök.

Käppen hven. Då kom baggen — Gupp, gupp — duns — och den lille mannens skosulor tittade i vädret, där han låg i blåbärriset och kraflade. Baggens ögon lyste gröna. Småsysstrarna pepo förstas.

Då kom far, — ändligen kom far. — De klamrade sig fast vid hans långa ben som små apor.

Det var rätt åt baggen! — Men då de gingo uppför backen, vände bror sig om och räckte en mycket lång näsa bakom fars rygg — åt den där andre, som stod i buskarna och bligade efter den. Och så fick mor sin skara i hamn.

Han gick fram och tillbaka i matrummet, medan han väntade på kvällsvarden och hans stora skugga vandrade bredvid honom på väggen. Augustikvällen mörknade fort och man hade tändt en lampa. Det kändes så nykommet och bar med sig en fläkt af samma intima värme, som vinterkvällarna hade. Då och då stannade han vid fönstret och såg ut i mörkret.

Plötsligt ryckte han till. Ett hvitt sken blänkte borta vid horisonten och slocknade lika fort. Himlen höjde sig i en hvit båge och sjönk ned igen. Midt inne i ljuset stodo skogstopparna svarta.

"Oväder", mumlade han och vände. Och

då spanade hans ögon, som om de velat tränga igenom framtiden. Därute stodo ladorna fulla af säd och öfver dem flammade nattens blixtrar. Han kände en skymt af oro komma och gå.

Så slog han hop sina väldiga handflator öfver stolskarmen: "Tack för mat" — och satte sig till bords.

Hans hustru hade ännu en stund Martas bekymmer och skramlade med nyckelknippan i skåpet utanför dörren. Han följde hennes steg, som gingo förbi och vandrade in till barnen, där de tystnade och dröjde. Då visste han, att hon stod vid de små sängarna och hviskade god natt öfver de sofvande, ljusa hufvudena. Hon hade nog också sett det hvita skenet öfver skogarna.

Så kom hon och deras ögon möttes. "Det blixtrar ute!" sade hon. Det glimtade till i hans blick.

"Hvad skrattar du åt?" frågade hon.

"Jag visste, att du hade sett det," svarade han och ögonen formligen glittrade. — "Du stannade så länge inne hos barnen." —

Då skrattade också hon stilla och serverade teet.

Det skramlade entonigt af porslin och i taket surrade flugorna — — —

Plötsligt trampade det af fötter utanför i förstugan — främmande, hårda fötter.

Aldrig glömde hon dem sedan. De slogo sitt snabba, olycksbådande taplo på deras gamla plankor och ströko bort hennes lycka från jorden. Hon grep mannen i armen med sin lilla, smala hand. Hennes kvinnoinstinkt hade anat, hvad som kom.

Han hade hunnit resa sig, då dörren rycktes upp, han hade hunnit ana en smul han också och visste, att ögonblicket kanske hade kommit.

Nu stodo de där i dörren — de, som inte kräfde, men togo sin påstådda rätt. En hel klunga objudna gäster under hans tak.

Han såg på ansiktena. De ögonen hade inte sett ut öfver markerna med en ägares trygga blick. De flackade snabba och oroliga, som om de ännu följde ett svängande maskinhjul och på de bleka kinderna hade sannerligen inte sommarsolen gassat.

Han var inte i släkt med dem och kände plötsligt, hur deras hat slog ner i honom och gjorde honom kall och hård. Och hans blick gled bort till vrån vid soffan, där bösan stod.

Den, som var främst i dörren hade högra handen i fickan, hvem visste, hvad som fanns i den?

Det var dödyst i salen. — De hörde en fluga knacka mot taket.

"Vi vill ha råg och potatis", sade rösten borta vid dörren; det var något af en maskins gnissel också i den.

"Patron ska' ge oss säd och potatis —" nu hotade den och kamraternas mummel bakom strök under hotel.

Hans ögon blefvo hvassa som sylar och borrhade sig in i ett par andra.

Då han svarade, var rösten mörk och lugn. Men hon, som satt vid hans sida, förnam, hur det skälfdes inne i hans själ.

"Ge' er gör jag inte," svarade han, "men köpa ska' ni få. Råg har jag, potatis har jag, mer än jag själf behöfver. Men pengar har det kostat och arbete har det tagit, innan det ligger, som det gör under tak. Det är min sveft och möda, som kräfver sin lön. Ni har er grofva dagspeng — hvad har jag? Jag skall också lefva. —"

Det flämtade och flackade af oroliga, mörka ögon i den hvita ansiktsskungan borta

vid dörren. Kvinnan vid bordet tyckte, att det blixtrade i ett.

Nu blef stämman där borta en skiftning hårdare.

"Här resoneras inte längre. Vi svälter och vi ska' ha' bröd."

"Har ni inte arbete då?"

"De rör dej inte —" Det kom bakifrån och var sylhvasst. Han märkte midt i allt, att den där hade duat honom. Så — man började redan rifva ner skrankorna.

Jämlikheten tågade raskt genom dörrarna; men hvar fanns broderskapet?

Han slog sin stora, knutna hand i bordet. Alla glasen klingade.

"Tig!" röt han. "Här är det jag som bestämmer. Jag har sagt er besked, ni får köpa, hvad ni behöfver, men ja' ger er ingenting."

"Skjut den djävulen," hviskade en hes röst ur klungan.

Då tog han två långa språng mot hörnet, där bösan stod. Dit kom han, när han hörde skriket, hans hustrus förtviflade skrik, då hon såg revolvern peka mot honom.

En kula — två — tre — hväste genom rummet.

De vecka läpparna, som hviskat de vackraste ord, en människa kan säga en annan, ropade i namnlös fasa det förfärligaste, lifvet rymmer: "Mördare! Mördare!" Och det var det sista, han hörde, då han sjönk ihop borta vid fönstret, där en hvit blixl utanför i natten bländade och slocknade.

I nästa ögonblick var hon hos honom och kastade sig öfver honom för att skydda honom, för att taga nästa kula i sitt eget bröst.

Hon hörde stormen brusa förbi öfver sig — hon kände de tunga fötterna sparka och slå. Hon kröp tätt, tätt intill honom, hon glömde barnen, hemmet, allt annat i lifvet. Hon ville dö här med honom i sina armar. Och så försvann allt i ett barmhärtigt mörker. — —

Sent på natten gick en ensam kvinna fram och tillbaka uppe på gafvelrummet under takbjälkarna. Hon hade gått så där en timme — två — kanske en hel evighet. Hon gick tvärs öfver golfvet från den hvita dörren bort till fönstret och ifrån fönstret tillbaka till dörren. Där vände hon och då knarrade en golfstilla. När hon var vid fönstret, hörde hon det entoniga regnet brusa öfver marken. Så hade det hållit på — hur länge? Tiden fanns inte.

Hon grät inte, det kom inte ett ljud öfver hennes läppar, hon bara gick, gick. Då hon kom förbi sängen, såg hon åt sidan. — I mörkret skymtade hon honom. Hon hade vikit ned lakane, så att hufvudet låg bart. Hon gick förbi, förbi. Han hörde inte längre hennes steg, han skulle aldrig lyssna till dem längre. Hans lefvande ögon, som solade upp, när hon kom, fanns inte mer. Hans mun var öppen — ville han säga henne något — ett ord till, ett enda ord till? Hela natten hade hon lyssnat efter det ordet, det, som aldrig blef sagdt.

Långt borta öfver skogarna flämtade ibland som ett återsken från en eld de sista, döende blixterna. Då de lyste in i rummet, var han hos henne och ville tala. Men mörkret strök bort honom och hans röst hördes aldrig.

Regnets entoniga sus fyllde tillvaron och de ensamma stegen vandrade. — — Nu kom han där genom grinden, varm och brun. Han hade sin hvita jacka på sig och det hade fastnat höstrå på ärmen. Han strök

IDUNS KOKBOK är den bästa kokbok för det svenska hemmet. — — —
 7:de upplagan nu utkommen.
 Pris Kr. 6: — inb. — — —
ELISABETH OSTMAN.

Gardiner, Bomullstyger, Möbeltyger
 av bomull, ylle och linne. Prover sändas
Konstfliten, Gila Högskolan, Göteborg.

Porträtt till dagskrönikan.

DEN NÄST STÖRSTA DONATION, SOM GIFVITS i Sverige har i dessa dagar blifvit till, i det att bankdir. K. A. Wallenberg och hans fru skänkt den storartade summan af 20 miljoner såsom en grundplåt för "Knut och Alice Wallenbergs stiftelse". Fonden, som skall förvaltas af fem personer, af hvilka tre skola tillhöra styrelsen för Stockholms enskilda bank, har till syfte att tillgodose religiösa, välgörande, sociala, vetenskapliga, konstnärliga eller andra kulturella syften samt att främja handel, industri och andra näringar inom landet. På direktör K. A. Wallenbergs uttryckta önskan beslöt styrelsen att bidra med en miljon kronor till uppförande af ett stadsbibliotek i Stockholm under vissa förutsättningar, bl. a. att staden anslår de nu ur Forsgrönska fonden tillgängliga medlen af 575,000 kronor för samma ändamål.

Den storstilade donationen öfverträffas endast af Nobels gåfva på 33 miljoner. Den äger sitt motstycke i Danmark med dess Carlsbergfond på närmare 25 miljoner kronor.

Svenska brigaden i Finland har fått sitt namn tecknad på historiens blad med eldskrift sedan stormningen vid Tammerfors. Men döden har varit obarmhärtigt fram i dess led. Bland de stupade märkes doktor Olof Palme, hvars vackra eftermäle sammanfattas i de ord, som telegrafiskt förkunnade hans bortgång: "Entusiastisk, djärf gick han i svenska brigadens främsta led till storms och föll, träffad af en ögonblickligt dödande kula i hufvudet." Det är Fänriks Ståls sägner i en ny blodbestänkt upplaga, som här möter oss.

Olof Palme var son till direktör Sven Palme och hans maka, född von Born. Hans mor är finska och själf var han född i Borgå 1884. Hans kall var historikers och den doktorsafhandling som han var sysselsatt med och som kriget afklippte, skulle behandla tiden omkring 1600, en af de viktigaste brytningsperioderna i vår historia. Doktor Palme har de sista åren med sin familj — hans maka är dotter till statskommissarie Tenow — varit bosatt i Sigtuna, där han gjort en stor insats både som kommunalman och som forskare. Bland hans från trycket utgifna arbeten må nämnas "Släkten Palme", ett digert verk, byggt på omfattande studier. För Iduns läsare var doktor Palme bekant som pristagare i den för några år sedan utlysta dramatiska pristäf-

K. A. Wallenberg.

Fru Alice Wallenberg.

Olof Palme.

Karl Valentin.

lingen, där han framgångsrikt debuterade som författare till ett socialt drama med titeln "Förnyelse". Och nu är hans rikt lofvande verksamhet afbruten af krigets obevekligheit.

En bemärkt personlighet inom den svenska musikvärlden har i dagarna gått bort, prof. Karl Valentin är ej mer. Dödsbudet kom oväntadt, blott en vecka före sin död ägnade Karl Valentin vid Josephsonfesten i Musikaliska akademien en varm hyllning åt den kompositör, med hvilken han själf andligen var nära besläktad. Född i Göte-

borg den 30 maj 1853, aflade han studentexamen 1873 och studerade dels vid Uppsala universitet, dels vid konservatoriet i Leipzig och vid universitetet i samma stad, där han promoverades till doktor på en afhandling om svenska folkvisor. Verksam först i Göteborg och sedermera — sedan 1897 — i Stockholm har professor Valentin gjort en ytterst värdefull insats i hufvudstadens musiklif, och det tomrum som uppstår vid hans bortgång, kommer att bli svårt att fylla.

I dagarna har i Karlstads domkyrka prästvigts redaktören för Svenska alliansmissionens tidning "Trosvitnet", Carl Nordling, en bror till Iduns förre redaktör. Prästvigningen inföll på redaktör Nordlings 50-årsdag den 7 april. Det är en lång verksamhet i missionens tjänst som herr Nordling har bakom sig vid inträdet i svenska kyrkan. Han började visserligen som apotekare, men i 20-årsåldern slog han om och blef missionär i tjänst hos den amerikanska föreningen The Christian and Missionary Alliance i Kina. Där gifte han sig 1896 med Sally Malmström, som vid hans sida verkade som missionär. I slutet af 1890-talet kom han åter till Sverige och blef föreståndare vid Florakyrkan i Stockholm. De senare åren har han varit redaktör för "Trosvitnet" och efter fleråriga teologiska studier har han nu prästvigts. Red. Nordlings namn har varit synligt i Iduns spalter under novellistiska skildringar från Kina.

Gunilda Troedsson, som den 5 april fyllde 60 år, ägare och innehafvare af Hotel Troedsson i Arild, är en af de många kvinnor, som vid sin mans död stått inför nödvändigheten att utan kapital och således endast med sitt arbete försörja sig och sina barn.

Redan på den bekanta Kullagården, belägen på Kullaberg mellan Mölle och fyrtornet, hade sommargäster tagits emot. Och när en stor gård i Arild öfvertagits, blef det alltjämt mor i huset som fick draga största lasten. Efter mannens död lades till skötseln af den med hvarje år allt större hotellrörelsen äfven omsorgen om det stora landbruket. Äfven det gick bra, och när gården 1904 såldes, bestod fru Troedsson ett nytt stort prof på praktisk duglighet, i det hon på en annan tomt i det vackra fiskläget byggde sig ett nytt hotell.

Carl Nordling.

Gunilda Troedsson.

upp mössan och torkade svetten ur pannan. Så såg han henne och ögonen började lysa. Han öppnade munnen för att säga något — En blix flammade. Hon såg åt sidan mot sängen och stod i mörkret — ensam.

"Gud i himmelen, om han kunde vakna!"

Den bleka gryningen kom smygande, gryningen till lifvets kalla, kalla dag.

Sörja — sörja — hata — hata, i dag, i morgon, hela lefnaden lång.

Hon öppnade fönstret på vid gafvel och regnbruset flöt in öfver henne.

Hennes mörka ögon sökte i ljusningen den väg, som de gått — mördarna. Fanns det något så förfärligt i världen som hat? Hon kände, hur det blåste sin frost öfver hennes hjärta. Hon ville smyga efter mördarna i spårren, närmare, närmare och — och låta ett nytt skott smälla? Nej, nej! Hon såg det bleka ansiktet där i dörren. Hon såg de oroliga ögonen brinna. Han hatade också, den bleke mannen, som sköt. Hvem visste hvarför.

Hvem var skulden, skulden?

Nu föll regnet tystare och tystare. Det bolmade som rök öfver ängarna. En vindkåre vaknade, drog in genom träden och ruskade ner en hel skur af droppar, där den gick fram. En kråka kraxade.

Landet vaknade under en gulgrå himmel.

Nu skulle far stigit ut på verandan därnere — om inte — —

Då hörde hon något tassa utanför dörren.

"Gud i himmelen, inte det!" — Hon vände sig om och skyndade dit. Barnen fingo inte komma in.

Men hon stod där redan i den öppna dörren, en liten en i långt, hvitt linne och bara ben, nymornad och frisk som en blomknopp. Två stora, blanka ögon myste mot mamma. "Hvarför kom mamma så fort? Hvarför var mamma så ond i ögonen? Hvarför låg mamma inte och sof i sängen?"

Hon hade velat krypa ner till mamma som så många gånger förr. Och nu var mamma redan oppe och klädd.

"Hvem låg där? Far? Hvarför hade far sådant hvitt på sej? Hvarför blundade far så där?"

"Åh, Gud, Gud — hjälp mig", frågorna, frågorna.

Och då satte mamma sig på stolen vid fönstret med händerna hängande och utan några ögon alls. De voro alldeles borta.

Men när mamma glömt af sin lilla flicka, smögo de bara, små fötterna sin egen väg bort till far, som låg så stilla på sängen. Nu

skulle hon lura far, som sof. Nu skulle hon klappa honom på kinden så sakta. Och så skulle han vakna och undra, hvem det var.

"Mamma — hvarför är far så kall?" — Då brast allt. Då skrek mamma, då rusade mamma bort och tog sin flicka och drog henne in i sin famn och grät, som en människa får gråta bara en gång i lifvet.

Men under gråten smälte det hårda i hennes bröst.

När sorgens tunga dyningar stillnade, låg hon på knä bredvid honom och bad:

"Gud, låt kärlekens sol lysa öfver världen, så att hatets förbannelse viker. Hjälp mig, hjälp mig, att en gång kunna säga till mina barn: hata ingen — hata inte den, som mördade er far. Det var inte bara hans skuld. Skulden var också vår. När räckte vi handen öfver svalget? När delade vi med oss af öfverflödet? När gingo vi verkligen i kärlekens tjänst?"

Gardinen vid fönstret blåste fram och tillbaka för morgonvinden och under taket kviftrade svalungarna.

Då såg hon upp, öfver och förbi det förfärliga, som händt, med en blick, som ville försöka förstå, försöka att förlåta.

Två föregångskvinnor i kriget mot kriget. Af Ellen Key.

(Forts. o. slut.)

NÄR POLITIKEN BLIFVIT ETISK KOM-
mer denna mötsats att upphävas." Hon del-
tog i båda Haagkongresserna men lämnade
dem djupt besvikna, emedan hon där möt-
tes af den stämningen att kriget icke kan
afskaffas, endast humaniseras. "Delta tal",
säger hon vid ett tillfälle, "för tanken
på en berömd kriminalist, som förklarade,
att tortyren alls icke bör förkastas, man bör
endast tortera mänskligt!" — — "Kriget
kan icke humaniseras — — Man står in-
för val: humanitet eller krig. Det tjugon-
de århundradet måste välja."

1912 blef Bertha von Suttner inbjuden till
Förenta Staterna, där de förenade kvinno-
klubbarna önskade af henne få svar på
frågan: "Hvad kunna kvinnorna göra för att
främja världsfreden?" Hon höll en mängd
föredrag och uppträdde äfven på ett stort
möte, ordnad af de amerikanska rösträtts-
kvinnorna. Hon talade där tillsammans med
Jane Addams, och Mrs Chapman Catt och så-
väl från detta möte som från många andra
håll erhöll hon starka intryck af att fredstan-
ken ägde god jordmän i den nya världen.
Hon fann att den numera hade stöd äfven i
det växande nitet för rashygien. Ty man
insåg det meningslösa i att söka frambringa
ett allt bättre nytt släkte om den manliga
delen af detta släkte alljämt måste hem-
fälla åt kriget. I Förenta staterna fann hon
att den nya världsåskådning, som utesluter
kriget, började förläta sig till politiskt pro-
gram. Hon vände därför åter till Europa
med hoppet att det initialiv till en fredens
organisation, som hon förgäfvades väntat från
Europas regenter, kunde komma från Ame-
rika. Som ett stort tecken i denna riktning
nämner hon att den nyvalde presidenten
Wilson mottog hederspresidiet för den ame-
rikanska freds- och skiljedomsföreningen.
Hon såg äfven att Förenta Staternas kon-
stitution gjorde det lättare att där förstå den
sanning, Europa ännu ej ville mottaga:

"I vår tid äro staterna hänvisade till hvar-
andra och detta sakförhållande måste med
nödvändighet förbättra moralen i det mel-
lanfolkliga umgänget."

Då Bertha von Suttners vänner och me-
ningsfränder 1913 firade hennes sjuttioårs-
dag var hon ännu frisk och verksam. Efter
det skede af förlamande sorg, som följt på
hennes mans död, hade hon haft ekonomiskt
brädsamma år att genomleva. Makarnas
förmögenhet hade aldrig varit stor och när
det gällde idéerna — t. ex. förbättringen af
deras underhållandes förhållanden och
fredssaken — hade de varit ovisst frikostiga.
B. v. S. förstod icke sparsamhet eller orga-
nisation af hvardagslivets förhållanden.
Hon hade stora svårigheter att reda sig i de
dagliga bestyren, innan en trogen väninna be-
friade henne från många af dessa omsorger.

Denna väninna — grevinnan v. Poetting —
var själf ensam och ägde ett anspråkslöst
oberoende. Hon fann sin uppgift i lifvet
vara att befria sin väninna från omsorgen
om de alltdagligheter, som blefvo denna öf-
vermäktiga. Hon följde vanligen B. v. S. på
dennas föreläsningsresor och såg efter att
föreläserskan ej kom på oränt tåg eller reste
förbi sin station. Det var dock mycket mer
än hvardagslifvet, som Hedvig v. Poetting
underlättade för sin väninna. Med full förstå-
else och sympati omfattade äfven hon freds-
idén och Bertha v. Suttners motgångar som
glädjemen blev för hennes egna.

II.

Bertha von Suttner.

Under sina sista lefnadsår såg B. v. S.
huru världskriget med allt kraftigare fäng-
armer drog till sig miljonerna, uppfinningarna
och folken. 1914 får hon genom bondetåget
anledning till den vemodiga anmärkningen
"att den patriotiska paniken spridt sig äf-
ven till Sverige." Hon betonar att detta
gjorde henne så mycket mer ondt som hon —
efter den fredliga lösningen af unionskon-
flikten — sett upp till Sverige som ett före-
gångsland i fråga om det folkförnuft, som
slutligen skall skapa fredstillståndet. Hon
beklagar att folket i Wien vid sitt morgon-
kaffe fått läsa sådana militärberäkningar
som den, "att den lyckade borggårdskuppen
skulle ställa Sverige väl rustadt vid Tysklands
sida i det blifvande kriget och att de 250,000
serber, som tsaren kunde räkna på, kunde
väl uppvägas af de 250,000 svenskarna!"

B. v. S. läser nu allt oftare i krigspres-
sen, att blotta talet om afrustning är en fara och
detta ger henne anledning till det ironiska
infallet, att de konservativas bön icke är
Fräls oss ifrån ondo! utan Bevara åt oss
det onda! Amen!

Allt oftare får hon höra, att fredsidéerna

Två dikter.

Af ERIK LINDORM.

Väckelse.

JAG KAN EJ SE hur människorna gå
och låta dagarna mot döden rusa,
hur liksom blinda figgare de stå,
fast ögonblicken lätt som svalor susa
och dagarna som tunga örnar brusa
högt öfver dem i stolt och festlig färd.
Jag kan ej höra människorna tala
om det som fyller deras lilla värld.
Jag ville ruska dem ur denna dvala,
jag ville tiggas dem på knä, jag ville
tala

om stjärnorna, om själarna, om döden,
om storheten i deras egna öden,
om skönheten och högheten i allt,
i jorden, solarna och människans ge-
stalt.

Modersminnet.

JAG OCKSÅ HAR EN MODER HAFT,
en enkel kvinna, glad och god.
När hennes tunga mist sin kraft,
hon gurglade mitt namn i blod.

Jag kom väl ej så ofta förr,
när själf hon öppnade sin dörr
och mot min axel glädjegrät
och kyssande mitt slarf förlät.

Men sen hon flyttat utom tulln
och icke längre ser och hör,
jag ofta klappar tyst på mulln,
så bittert, hemlöst utanför.

Du mor, som en gång burit mig
i själ och tankar, kropp och blod
i långt och tappert tålmod,
nu är det jag som går med dig!

Du kunde kläda mig i kött,
men jag kan ej ge dig gestalt.
Nu följer du mig öfverallt,
men du skall dö, när jag har dött.

endast äro till för "gamla kvinnor och de-
genererade män." Och på de sista bladen af
den stora bok, i hvilken hennes största lifs-
arbete är nedlagt, meddelas följande till-
dragelser.

Det alltyska förbundets kvinnoafdelning
hade hållit en försvarsfest i Berlin. Bland
annat uppfördes där en parodi på fredsiden.
Tidningarna berömde den kvicka satiren, där
den godmodige tyske Mickel tappert gör sig
fri, sedan han varit nära att bedragas af en
"världsborgmästare" och dennes dotter
Kosmopolinchen samt sina listiga gran-
nar. Ett referat säger: "De kraftiga slän-
garna träffade äfven det utopistiska freds-
skriande, som upphäves af den outtrött-
liga Bertha von Suttner, hvilken upp-
trädde i pjäsen som gråtmild värdinna
på värdshuset Zum Völkerfrieden." Allt
oftare lästes i pressen varningar för
fredsfantasterna eller som man nu kallade
dem, fredshetsarna. Det sista B. v. S. an-
tecknar i denna riktning är ett tal af general
Falkenhayn, där han ordade om "den de-
mon, som sökte undergräfvat det tyska fol-
kets kraft att försvara hem och härd och de
ideal, som sedan århundraden fyllt tyska
hjärtan." Denna demon var den vidt utgre-
nade, oklara internationalismen. "Men", fort-
sätte han, "den sunda och friska ungdom,
som har nationella känslor och tankar, ut-
skräftar lyckligtvis de falska profeterna för
en internationell förbrödning på bekostnad af
det egna fäderneslandet."

"Vi ha således inga ideal. Må vi minnas
dessa och låta oss utskräftas af den sunda
och friska ungdomen." Med dessa vemodiga
ord slutar Bertha von Suttners stora bok.

In till det sista bekräftade hon sin egen
visshet: "För att framträda på ett uppse-
deväckande sätt behöfves endast intelligens,
men för att hålla ut fordras mera, näm-
ligen karaktär och ryggrad."

Under de sista veckorna af sitt lif var hon
fylld af tanken på den stora världsfredskon-
gressen, som skulle hållas i Wien under au-
gusti 1914. Hon var full af ifver för den-
samma, ehuru hon fruktade att hennes nu
svaga krafter helt skulle brista under ar-
betsbördan. Endast några dagar efter att
en liten krets af vänner och meningsfränder
antvarat Bertha von Suttners stoft åt eld-
begängelsen inträffade de händelser, som
förvandlade Wien från den plats där
världsfredskongressen skulle hål-
lits, till den, från hvilken "den världs-
kriget föddande gnistan — noten till Ser-
bien — utsändes", enligt österrikaren Viktor
Adlers ord. Strax efter krigsutbrottet kla-
gade en tysk öfver den fosterlandskänslan
sårande åsynen af Ned med vapnen i
ett boklådsvinster och när 1916 Bertha von
Suttners här belysta stora verk utkom, blef
det förbjudet i Tyskland—Österrike. I föl-
blef det frigifvet. Man hade antagligen insett
det orimliga i att förbjuda en bok, hvars alla
grundtankar återfunnos i — Czernins freds-
och afrustningsprogram!

Bertha von Suttner hade funnit regerin-
garna sakna fantasi och andlig vingkraft —
och därför ur stånd till storsinta beslut —
samt öfverallt ett stycke efter tidsandan.
Hennes landsman är bland de få ministrar,
som visat något af den framsynta fantasi
hon hos hans likställda så ofta saknat.

Det lysande sällskap af "damer i strålan-
de toaletter och herrar i stor uniform", som
vårvintern 1914 i Berlin dansade för försva-
ref och skrattade åt fredstanken, dansar och

Signe Hebbes memoarer.

(Forts.)

OM SITT MELLANHAFVANDE MED domkapitlet i Uppsala i slutet af år 1842 — den bekanta irrlärlighetsprocessen — ger Almqvist Vendela Hebbe i ett bref, dateradt Antuna den 6 nov. 1842 en utförlig berättelse. Han skrifer:

"Tusen tack för ditt sista lilla vänliga bref och för förebräelserna såväl till mig som till Ludvig att icke på länge hafva visat oss. Vi tyckte att dina rum nu blifvit så förnåma, att icke våra oborstade gestalter rätt passade där. — —

Jag har nyligen varit i Upsala och hållit tal för erkebiskopen i sittande kapitel och erkebiskopen har hållit tal för mig.

Allt slutades likväl inom ½ timme, ganska hyggligt, artigt och varmt. Jag skall skriva svar på 12 st. frågor. Denna lilla pjes, som säkert blir intressant, skall icke komma att bära namn af *Pröfningen*, men skall vara det. Den skall icke heller gifvas på Lindebergs teater; men i Sverige.

För 3 veckor sedan var jag rätt illamående genom ett nedrigt, ihärdigt hostande, äfven var jag då mycket ledsen till humöret emedan jag aldrig fick ha det som jag ville. — Nu har det blifvit kallt, nästan vintrigt och jag känner mig rätt bra igen.

Menniskan har emellanåt för stora anspråk på lifvet, på andra, på sig själf. Man skulle komma ihåg, att man är ingenting; och man är lycklig, glad, nöjd och lätt till lynnet som en vingens fjäder i samma förhållande som man är djupt genomträngd af känslan om sitt intet. Jag har många gånger högst förundrat mig huru jag kommit att stå så demonisk inför menniskor, som mången säger om mig. Det måste vara för det, att man icke kan förlåta mig, eller, kanske rättare sagt, icke kan begripa, att jag merendels är så lätt till sinnes, då jag efter all rim och reson borde i så viktiga tider och vid så stora affärer hänga läpp eller åtmistone vara förkrossad. Jag erkänner också, att jag vid många tillfällen är ganska ledsen icke för affärernas vigts skull, men för att jag icke får syssla med hvad jag vill. Då jag emellertid vaknar upp vid känslan af att det under tiden ej genom Guds skickelse får vara

skraffar icke längre. Kvinnorna vandra i tårarnas dal, männen ligga i sina grafvar. Och den manliga ungdom, som grafvarna icke slukat, står nu fylld af de idéer, dem general Falkenhayn för fyra år sedan hoppades de skulle utskraffa!

Världskriget, som Bertha von Suttner af all sin själs krafter motarbetade, kunde icke afvändas eftersom ingen härskare ville knäsaätta de tankar, dem världskriget nu gjort till allmän egendom. Först kriget blef hennes stora bundsförvant i kampen mot kriget. Så skulle hennes lifs visshet bekräfta: "Förtviflan är icke tillåten för framtidens stridsmän. De veta att folkens krigsraseri är öfvergående, men att de krafter, som arbetar på mänsklighetens förädling, äro ständigt verkande. De gå sin gång säkert som de eviga stjärnorna äfven när de för ögonblicket äro fördunklade."

Såväl vid framställningen af Florence Nightingale som af Bertha von Suttner äro massor af enskildheter utelämnade. Här har icke ens kunnat nämnas de betydande medarbetare, utan hvilka den engelska idégifverskan ej fått upplefva sina idéers världsframgång. Lika litet kunde här fram-

annorlunda så länge, så griper jag då dessa "viktiga saker" om händer och blifver genast förvandlad till gladt och muntert mod. Men det måste olyckligtvis just vara denna munterhet i "viktiga" affärer, som förekommer de öfriga intressenterna så ytterst infam, demonisk, diabolisk. Och jag begriper ingenting af det onda deri; ty jag kan aldrig komma ifrån att strunt ändå till slut är strunt oakadt man kan förlora rätt illa derpå, blifva hängd, bränd, stekt eller nedbläckad, allt efter graden af fidehvarfvets bildning. Oftast går likväl ilskan öfver så fort jag får tillfälle att inställa mig personligen i mina fienders läger. Erkebiskopen talade långsamt, stilla och med en mycket beskedlig röst, under det han gjorde en skriftlig historik öfver mig och deribland framdrog åtskilligt ur "Prestens ställning (XIII del)." Jag blef alls icke stött utan svarade — dock utan allt skämt i rösten — att jag offentligt och innerligt tackade för det tillfälle Domkapitlet gaf mig att officiellt inför rikets högsta teologiska myndighet och med det samma inför hela Sverige få aflägga min trosbekännelse, varmt, fullständigt och djupt i alla de frågor, som önskades. — Dessa frågor bekom jag nu för att efter en månad besvara; och dermed slöts akten.

Fahlcrantz, som annars brukar hafva en eldblossande färgton, saft alldeles grågul i synen: kanske kom det af väderleken, ty det var utmärkt kallt i onsdags och isbarken slog under högt jubilerande urväder på domkapitlets rutor. Gubben Svanberg, min gamle verkliga gynnare och vän (för Geometriens och Räknekonstens skull) saft nedkrupen i sin dräkt ända öfver hakan, och tycktes fundera på huru det var möjligt att kunna hysa irrläror, enär dertill nödvändigt erfordrades att åtminstone hysa någon öfvertygelse. Gubben Thorsander hade icke torts gå upp, han saft hemma, öfverläggande om sina egna irrlärliga disputationer. Förlåt mig, bästa Vendela, att jag talar om alla dessa gubbar, som icke kunna intressera dig, då du ju ej känner en enda och kanske icke heller är nog hemma i teologi. Jag tillbragte två nätter i Upsala, en på hvar sin sida om den märkvärdiga dagen; och under dessa

dragas alla de stora föregångare och samlida, för hvilka Bertha von Suttner blef idé-spriderska. Båda erkände sin tacksamhetskuld till männen. Båda klagade öfver kvinnornas slöhet, Florence Nightingale ofta orättvist, Bertha von Suttner med full rätt. Ty först ur kvinnorösträttens samlade skaror fick hon från sitt eget kön ett starkt återsvar på sitt rop till kvinnorna att förena sig i kriget mot kriget. Ofta framhöll Bertha von Suttner — men förgäfvets — att hur välsignelsebringande Röda korset än är så länge krig finnes i världen, så borde kvinnorna ej stanna vid bemödandet att rädda krigets offer, utan framför allt sammansluta sig för att upphäfva krigets öfverväsen. Hvar dag af världskriget har — genom Röda korssets hjälteed och kärleksverk — belyst storheten i Florence Nightingales lifsbragd. Hvar timme under världskriget bekräftar Bertha von Suttners profetior. Och med hvarje år vi lefva efter världskriget kommer sanningen i hennes förkunnelse att stråla i klarare ljus.

Medan jag genomplöjde de båda väldiga böckerna om Florence Nightingale och af Bertha von Suttner, kände jag att inga ge-

På grundvalen af konstnärinnans muntliga berättelser nedskrifna af Hildur Dixelius-Brettner.

nätter, som jag använde med god sömn, uppskakades jag likväl emellanåt ur slummen genom studentskaror, som utanför fönstren stormande afsjöngo Marseillerysan och ropade hurra öfver en viss illa känd person. Andra natten sjöngos likväl vackrare och frommare saker. Jag ville ej stiga upp och tala dels emedan det var midt i svarta natten (studenterna, af fruktan för det faderliga polisögat hade förmodligen avaktat denna fid), dels var det dubbla fönster, dels var det också rasande kallt, och slutligen ansåg jag mig icke böra göra något slags väsen. — Hela sista aftonen tillbringade jag hos fru Silfverstolpe (jag vet icke om du känner detta älskvärda och till karaktären förträffliga fruntimmer): der var, som vanligt en liten vittter krets af Upsala estetiska notabiliteter: man var icke vidare ond, utan glad och upprymd, läste, sjöng Arthurs jagt, Ragnhild, Källans klara, sorlande sakta... m. m. Likväl bör jag säga, att Atterbom, som kom, gick åter hem, när han i salsdörren fick höra att jag var der. Så häpen och modstulen är han blott han hör mitt namn. Det griper mig i själen; ty det bevisar huru mycket han har älskat mig: han vet och tror icke att jag älskar honom lika mycket än. Hvilka missförstånd som skulle vara ytterst löjligen om de icke voro djupt sorgliga och sårande!

I fredags afton var jag med Ludvig på Agne och den nya teaterns *pröfning*. Har du varit der ännu? Treffligt och rätt roligt: jag vill blott önska att icke Lindeberg ämnar införa den tråkiga genren, ty den blir ändock icke så lätt att göra gällande till slut. Jag var intagen af Agne, emedan jag innerligt älskar våra förfäder och kan sätta mig med lif och lust tillbaka i urtiderna. Men allmänheten tycker inte om när hufvudpersonen heter Skjalf "O! o! min älskade min dyrkade Skjalf". Härvid blir den olyckliga publiken icke rörd till tårar.

Det angenämaste var under det ridån saft fallen, att gå in på Teatern — — — Äfven fick jag der se alla hans sjuetter högst stora till antalet. Dessa brokiga, glada olycksfåglar af begge könen! En mängd unga flickor

(Forts. sid. 242.)

stalter just i denna tid ha mer rätt att framträda i en åt kvinnorna och hemmet ägnad tidning än dessa båda. Huru många unga och gamla kvinnor i svenska hem ha ej under världskriget "hatat" England eller "hatat" Tyskland, i blind ovetenhet om det ena eller andra folkets innersta väsen eller i svart otacksamhet mot hvarit deras omätliga insatser i världskulturen och därmed i deras egen bildning!

I och med dessa båda kvinnor ger det ena som det andra landet det yppersta, som kvinnokraft verkat mot kriget, mänsklighetens största olycka och skam. Högt öfver det stridsvimmel, inom hvilket deras länder stå som dödsfiender, räcka dessa länders två stora döttrar hvarandra handen såsom medborgarinnor i det andens rike, där människorna småningom skapa mänskligheten.

Den enas som den andras lifsgärning är en väldig bekräftelse på ett stort tröstens ord, som en engelsk biskop uttalat: Den ena generationens ärliga sträfvan blir nästa generations säkra besittning.

Bland bortgångna och lefvande.

1. Per Hasselberg: Uppfinnaren.
2. Anders Zorn: Vicke.
Etsning.
3. Carl P:son Deelsbo: S:t Maria Domkyrka i Visby.
Akvatint.

LILJEVALCHS KONSTHALL har under ett par veckor inrymt en minnesutställning, ägnad fyra af vår konsts märkesmän från förra sekelslutet och det nuvarande århundradets början, nämligen skulptören Per Hasselberg och målarna Eugène Jansson, Ernst Josephson och Herman Norrman.

Hvilken själfullhet utströmmar ej alljämt från Hasselbergs verk! Man har sett dem årtionde efter årtionde, sett originalen i konstgallerier, reproduktioner i hemmen och hos konsthandlarne, man är förtrogen med hvarje linje hos Snöklockan, Grodan, Näckrosen o. a., men likafullt är deras charme lika betagande — en besjälad marmor, som af konstnären undfick evighetslif i skapelsestunden.

Eugène Jansson genomgick, som bekant, en märklig utveckling från ungdomsårens mera akademiskt hållna teknik till hans originella genombrott med de djupblåa stockholmska kvällsstämningarna genomstungna af lyktljusens ramper, dukar, som vid sitt första framträdande både förbryllade och chockerade men som nu inträngt i publikmedvetandet och räknas till pärlorna i svensk landskapskonst. Konstnärens sista face, studiet af människokroppen i fria luften och hans porträttframställningar, ha jämväl afgifvit betydande verk.

Herman Norrmans starkt personliga och egendomligt

4. Arne Hallén: Västkustlandskap. Etsning.

5. Hermann Norrman: Vid åkanten. Oljemålning.

E. Holmén foto.

lyriska naturbilder, där färgen är liksom uppmurad på duken och belysningens djupa tegelton är förhärfskande, tillhör och den konst som lefver. Ernst Josephson sluttigen representeras af oljemålningar och teckningar fullbordade efter 1889, alltså den period, då hans snille, förlamadt af sinnessjukdomen, lefde i sällsamma fantasivärldar af en bisarr skönhet.

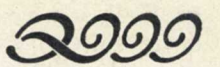
I Konstföreningens sal utställer Grafiska sällskapet. Där träffas såväl kända som helt nya namn på etsningens, träsnittets och litografiens områden och det är glädjande att finna, att de talangfulla alstren utgöra majoritet.

Grafikens intima konst är som stråkkvartettens i musiken; här finns icke den rika färgskalan, hvilken kan täcka en tunn ingifvelse eller dölja en brist i förmågan att teckna. Konstnären äger inga andra yttre hjälpmedel än svart och vitt, med dem är han tvungen att skapa skönhet i linjer och förtoningar, som i sin styrka ge illusion af allt det, som färgen så bekvämt tillrättalägger för ögat.

Träsnittskonsten, länge tillbakaskjutet, börjar mer och mer intaga ställning i våra dagars konstlif; den har vunnit burskap ej minst som en faktor vid bokutsmäckningar — och på den vägen når den ut i lifvet fortare än enbart genom att framträda på utställningarna.

Familjen på Öresten.

FEMTIO AR FYLLER FRU MARIA Skantze den 13 april, en svensk kvinna, om hvilken med fog kan sägas att hennes lif och gärning kunna tjäna som mönster för många hennes svenska medsystrar. Född och fostrad i ett stort landthem ingick hon den 3:dje sept. 1889 äktenskap med landbrukaren Erik Skantze, som den tiden arrenderade sin fädernegård Åsa i norra Halland, hvilket landbruk år 1900 utbyttes mot Örestens Kungsgård i södra Västergötland.

Under årens lopp har Maria Skantze skänkt sitt fosterland 9 söner och 4 döttrar dem hon själf vårdat och fostrat (minsta barnets bädd stod alltid vid hennes säng) samtidigt med att hon skött ett 20 personers hushåll, stor grönsaks-, frukt- och blomsterodling, dito höns-, gäss- och ankgård m. m.

Herrskapet Skantze har städe följt den förståndiga principen att så mycket som möjligt lefva af gårdens äring: inga inköpta konserver o. d. Men husmoderns arbete och omtanke blir under sådana förhållanden mycket mera betungande, ty allt skall hon sköta om: slakt, brygd, bak, tvätt, konservering och inläggning af frukt och bär, fisk, vildt o. s. v. Och ändå har hon personligen väft sina vackra gardiner, bonader och möbeltyg i matsalen, den fasonerade ripsen på förmaksmöbeln, drällmattor i kontor och gästrum jämte mycket, mycket annat.

Under de år familjen bott på Öresten har herr S. byggt om hela Öresten: manbyggnad, innehållande 11 rum och kök, flygel 5 rum, mejeri, bagarstuga m. m., stathus, stallar till hästar, kor, svin och får, magasin och lador, det hela inmonteradt med elektriskt ljus och dito arbetsmaskiner. Den som har det ringaste begrepp om ett landthushåll förstår, åtminstone till en del, hvilken tyngd sådana lefnadsförhållanden måste lägga på en redan förut oerhördt stor arbetsbörd, så mycket mera som Öresten ligger aflägslet och följaktligen måste mottaga många nattgäster. Hushållselever — inackorderingar — gäster af alla åldrar och samhällsklasser har fru S. mättat med sin utomordentligt goda, väl serverade mat i sitt vårdade hem; åt alla har hon haft ett älskvärdt, försonande eller öfverseende ord.

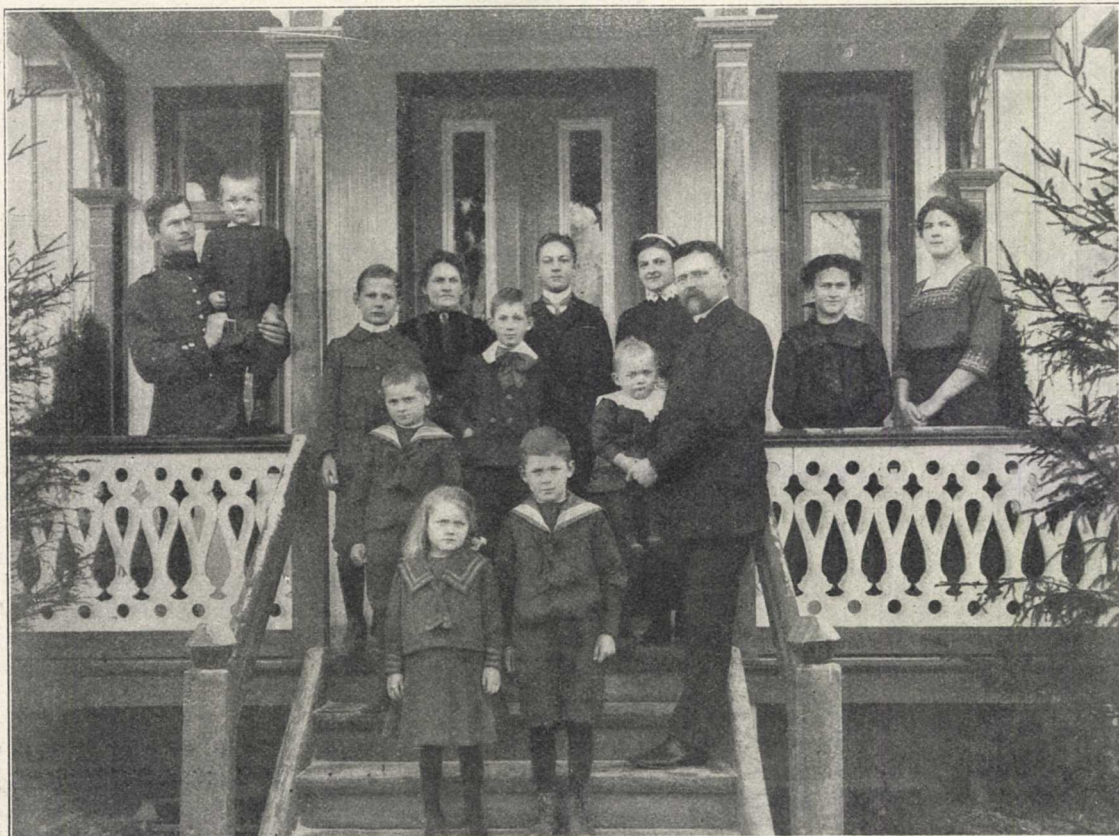
Många äro de personer mellan Ystad och Haparanda, som sända en tacksam och beundrande tanke till Åsa, dit familjen flyttade förra året och där 50-årsringen firar sin märkesdag, smyckad med en osynlig lagerkrans, bun-

Fru Maria Skantze.

N:o 13, Bernt Skantze, "Kronan" på verket", enligt sin fars utsago.

Familjen Skantze samlad på Örestens trädgårdsveranda julen 1910.

Aldsta sonen, Patrik, har valt faderns yrke, Ernst, är officer, Viking jordbrukare och

den af sin makes och sina barns innerliga tillgifvenhet samt en stor vänkrets' odelade högaktning och beundran.

Detta låter ju som öfverdrift. Hur kan en kvinna utträta så mycket? Fru Skantze har dock under en följd af år utfört en så storartad och ihållande "civilvärnplikt". Hur har hon kunnat blifva så duktig? Jag svarar: anlag, uppfostran och arbetsvilja äro de drivande krafterna, det sunda lifvet på landet med fysiskt arbete inom och utomhus har gjort dessa arbetsprestationer möjliga.

Det är många bilder som trollas fram på duken i minnets biograf när jag tänker tillbaka på de år, som gått se'n jag lärde känna födelsedagsbarnet.

Jag minnes Maria Christensson som en ung flicka på en gymnastikfest i Kungsbäcka — en liten älfva med ljust, burrigt hår, ögon klara och blå som en fjällsjö samt en vacker stämma; som konfirmand genomträngd af medfödd och fostrad religiositet, som blifvit ett med hennes personlighet lifvet igenom; som vuxen deltagande i hemmets alla göromål, än sysselsatt med glansstrykning eller mangling dagen lång, än i kök och bagarstuga göra förberedelser till en helg eller en familjefest; som fäst i mössyssel i väfstolen, väfvande handdukar af hemspunnet lingarn i 15 skft. eller stödd mot pianot i salen på Kolsåker sjunga:

"Får sorgen mig fatt, får sorgen mig fatt
så spelar jag väl den skälmen ett spratt —"

Som brud var hon förtjusande i sin blida "kvinnlighet", hon är det ännu som "silfverbrud". Jag har sett fru Skantze under många olika skeden af hennes lif, men aldrig har sorgen "fått henne fatt", ej ens vid hennes fars genom olycksfall timade död, som inträffade strax före ett af barnens födelse. Djupt bedröfvad men dock behärskad syntes hon vid faderns bår på Tamstorp, väl vetande att ett nytt mänskof till en del berodde på hennes själsstyrka.

Sammanställer man det allmänna lifvet med familjelifvet, kommer ösökt den tanken:

Skulle icke allmänna samhällsfrågor gagnas af att behandlas äfven af kvinnor, med så mångsidig begåfning, kunskaper och erfarenhet? Bör icke en sådan kvinna anses värdig full medborgarrätt undrar

G. B.

Ake kontorist. Aldsta dottern, Gunhild, rödakors-syster, numera gift och bosatt i Wien, Marta har ägnat sig åt syskonens skolbildning och Inga är sin mors hjälpreda i hushållet.

(Forts. fr. sid. 239.)

så godt som oklädda, hvilka förfäktade att de icke fröso, oaktadt temperaturen var sådan, att vi "herrar" gingo i doffelrockar och pelsar! Stackars gvinna här som alltid och öfver allt! Hon är icke blott dömd att lida hon är också med detsamma dömd att säga, det hon icke lider. Hon skall skaka tänderna, men för att le.

Teaterkulisserna voro fyllda af många slags andra utmärktheter, som icke spelade med. — — —

Goda Vendela, ursäkta mina många bokstäfver: jag sitter här i mitt eremitage och vill icke gärna sluta. Skrif mig till så är du snäll och gör mig en stor, stor glädje.

L. A.

Detta bref besvarar Vendela Hebbe omkring fjorton dagar senare.

"Min gode broder Almqvist!

Eftersom du en gång lofvat mig att skriva så vill jag begagna mig af hvarje tillfälle jag kan, under hopp, likväl, att Du ursäktar om jag kommer precis i mitt hvardagslag.

I söndags var jag hos Hiertas i sällskap med dokt. Thomander och Bergfalk, Lindblads och Mamsell Lind m. fl. Du kan icke föreställa Dig, hvad där mycket talades om en viss Furumo, som ingen trodde sig förstå, men som alla emellertid intresserade sig för; hr Lindblad spelade en af hans melodier och kommer hit upp för att få se de senast tryckta, hvilka han ännu icke kände till. Från Uppsala har jag haft bref af några studenter, som hade haft ett otroligt besyr med att få reda på bemälda Furumos logi, hvarest de ville sjunga litet efter midnatten, n. b. "hemligen för judarnes räds-las skull". För öfrigt voro brefven uppfyllda af entusiastiska utrop på både svenska, latin och grekiska.

Jag hoppas att du mår väl till kropp och ande? "Apropå" ande så undrar jag hvilken af de många som för pärvandande för regementet inom Dig; att den icke står i något förhållande till min arme farflige ande, tycker jag mig finna.

Hälsa Mariorna* från mig, äfven från fru Lindblad. Din fru har en riktigt varm och god vän uti henne. Hon talade med mig om Maria på ett sätt, som gjorde mig innerligen glad — det är alltid så behagligt att höra människor ägna hvarandra känslor, som äga något mer än den vanliga värmegraden uti sig. Om lilla Maria talade hon ock mycket och önskade att vi hade henne här, så att hon med fart finge odla sina goda naturanlag nu, under rätta såningstiden; säkerligen har du sjelf föga tid att hjälpa henne till rätta, för den där tråkiga "lagsens" utredande och det ännu tråkigare lexikonväsendet. Hr Lindblad gjorde många frågor om din Uppsalafärd, jag talade om hvad mina studenter sagt mig, samt ett och annat, som jag tyckte bar sig ur ditt bref: att du varit hos fru S. fagnade honom. Men jag visste icke rätt mycket om dig på senare tider, eftersom jag icke råkat Dig — detta förundrade honom, ja, käre Furumo jag kan icke hjälpa det — jag tycker inte precis att det är besynnerligt, men ändå liksom så till sågandes litet tråkigt. Emellertid får det väl lof att vara som det är så länge, — jag tänker ändå inte något förargligare än att Du är — ett brushufvud och detsamma tänka alla som se Dig. Farväl, min gode broder! Förlåt detta slarfviga bref och skicka någon gång en rad; Ludvig får väl marschera upp därmed till Falkmanska huset till din ringa men tillgifna väninna Vendela.

23. 11. 1842.*

Den 2 april 1843 skrifver Almqvist till Vendela Hebbe från Jönköping.

Bästa Vendela!

Här har du nu åter ett oändligen litet bref från en rymmare. Det är väl icke dateradt från Antuna, men dock från en punkt på jordens krets. För att tala allvarsamt, så har jag sedan vi träffades, varit både i Westerås, Köping, Arboga och Örebro. Och icke nog med det. Kanhända frågar du mig i dina tankar: hvad gör du i Jönköping? Jag skall säga dig det med några ord så godt jag kan.

När jag for utföre hit var det det obekriffligaste vackra väder. Enemo, Tjellmo, Husbyfjäl, Skenninge, Grenna — ja, sjelfva Grenna låg så intagande på sin Wetterstrand, att jag höll på att stanna der; i synnerhet som det just då som bäst hölls ett märkvärdigt urtimating om en barnamörderska (hvarom redan stått att läsa i A. B. ifrån Eksjö). Jag dröjde likväl icke i Grenna utan for fram till min destination. Här i Jönköping har varit ganska muntert. Jag har varit ute på Knäryd, Sanna, Ekhagen, Lockebo, Törp, — — — Liljeholmen — jag förmodar, att du känner alla dessa vackra ställen och deras inbyggare? — — —

Jag väntar dagligen Maria och Ludvig hit utföre. Meningen är att Ludvig skall sluta sin militärkurs för Weidenhjelm och Filén, sedan Hakelius i Stockholm upphört med sin inrättning. — Men den egentliga planen är att jag för godt pris vill komma öfver något endrägtigt landställe, der såväl min goda Maria som mina barn i nödfall kunna hafva ett Hermitage, en Retraite, en boplats, under det jag sjelf fortfar som hittills att vara öfverallt och ingenstädes, hvilket nästan ser ut, att vilja blifva mitt öde. Jag vet väl icke ännu hvad de heliga fäderna öfver mig beslutat, men säkert är jag åter, när som det är, i Stockholm. Hvarest jag kan få mig detta omskrifna Hermitage, vet jag icke ännu; och jag brådskar icke dermed. Jag nöjer mig ej förrän jag får det alldeles bra. Och jag vill icke blott hafva det bra åt Maria, utan äfven åt mig sjelf, ty vissa mellantider skulle det allt vara ganska nyttigt och godt för mig, att också kunna få draga mig undan och i all tysthet sitta och tänka på någonting.

3:e-delen af Fruarna i Småland har blifvit slutftryckt och blott bindningen återstår. Der finnes väl en hel verld af Revolutionisfver, i synnerhet emot det gängse sättet att behandla brottslige; men så slutar allt likväl ganska mildt och upplöser sig i en stor försoning. Man skall få se Läseriet från sin inre och vackra, rena sida, i motsats till den yttre, otäcka, ryckningsfulla. Träffar du Fredrika Bremer så säg henne, att hon i 51:a kapitlet (af ett samtal, som Göran Edeling håller) skall få bestämdt svar rörande de där skruplerna, som Medenberg hos henne väckt angående kärleken som ett "tycke för dagen." Helsa henne ganska hjertligt och bed henne låta bli att onödigtvis missförstå mig, hvilket i alla fall tillräckligt många andra hafva till yrke. Helsa också din lilla Brita Löfqvist och säg henne, att jag ännu icke träffat hennes mor. Men att jag väl en vacker dag kommer till Husqvarna. Helsa framför allt dina små söta flickstumpor (deras goda moster Pella förs jag väl ej helsa till?) Ser du till min egen lilla Maria så klappa henne från mig. Det skulle obeskrifligt fägna mig om du såg henne någon gång och skref mig till huruvida hon folkar sig.

Din tillgifna vän

L. A.

Huru Almqvist lyckades realisera sina planer på ett "indrägtigt landställe" berättar han knappa tre veckor senare i ett bref dateradt Sanna den 23 april 1843.

Min goda Vendela!

Tack innerligt för det rosenröda brevet. Det kan du fullt och fast lita på, att jag icke är eller blir hufvudredaktör för någon provinstitidning. Jag har väl annat roligare att göra. Och hvad det beträffar, att sätta sig ned i Småland, så tror jag väl att jag i mitt sista bref sade dig min mening härmed, nemligen, att Maria behöfver en hvilopunkt, ett ställe, skildt från en hop tråkiga (jag hade så när sagdt slägingar, ty så menade jag just.) För mig sjelf åter, hvarken behöfver jag eller vill hafva något ställe. Tiden har just aldrig varit min sak att fråga stort efter och Rummet ungefär lika litet. Jag kan följaktligen vara hvar som helst der det gäller. Och nog tänker jag vara i Stockholm när det skall vara; det kan du lita på.

Lycka till, goda Vendela på Köpmangatan! Det är minsann en gata som jag rätt väl har mig bekant. Men känner du också händelsevis ett litet vackert ställe, som heter Sanna? Det ligger en half mil utanför Jönköping, "åt öster." Här är ganska tyst, trefligt, och så nära Wettern, att dess vågor årligen göra inkräktningar strax nedanför vår trädgård. Hvad tycker du väl, att strax nedanför ladugården ett stenkast ifrån gården der vi bo, har förr en kyrka legat (Sanna kyrka), som dumpit i sjön, så att litet af lemmingarna ännu finnes i Wetterböljorna och Maria fiskar som oftast upp friska döds-kallar med de superbaste hvita tänder, och till och med härstrån ännu gvarsittande på skallen. Man kan icke begära stort mera. Sedan det gått så illa med Sanna kyrka, har socknens helgedom blifvit flyttad till Ljungarum, der en liten träkyrka nu står. Detta allt är ingen fantasi, utan gedigen, historisk sanning. Du har väl hört denna berättelse? Men jag tycker det är ominöst nog, att just jag skulle komma att bo på en plats, der rent af en kyrka fallit i sjön och dränkts med kyrkogård och alla sina lik. Jag visste deraf förut ingenting.

— — Om Jönköpingsboarna vill jag ingenting berätta dig. Du känner dem alla bättre än jag. Hittills har jag funnit dem ganska bra. — Jag har med flit valt min plats utanför staden, så att jag ser ingen oftare än jag vill. Närmaste granne äro Herr Mörk på Rosenlunda och Fleetwood på Husqvarna. För Ludvig är allt detta nytt och roligt. Han har funnit Husqvarnafallen mycket vackra; såsom de ock äro. Bara det blir grönt skall han få svänga sig om och göra bekantskap med Smålands poetiska land; vi skola promenera, åka och samtala. Detta skall ock vara en liten bit uppfostran. Men säg mig, för ro skull, om icke jag med all min Consistoriella olycka är lycklig uti att öfverallt och i ögonblicket få bra bostad. Ty om en torsdag (skärtorsdagsaftonen) kom Maria hit och redan lördagen därpå (påsk-afton) voro vi hifflyttade med hela huset fullt i ordning, med rum, bohag och mat. (Jag hade låtit en af mina bekantskaper, madam Anna Nilson på Borstbindaregården, baka bröd, det allraherrligaste bröd, i ordning till Marias ankomst). Var icke det snällt? Jo, var säker du, att jag är prosaisk.

Landsh. Bergensträhle har jag ej träffat ännu, och det torde knappt ske. När jag först anlände blef han så förskräckt öfver Rabulistens ankomst att han i sin vrede lexade upp en ledamot af Societetsklubbens direktion, derfore att Dir:ns ordförande gått och bjudit mig upp på societeten. Men B. (som icke står väl hos alla de talrika hof-rättskarlarna här) fick så skarpa svar att

* Almqvists hustru och dotter.

H. D-B.

* Brevet äges af professor Ernst Almqvist och

finnes infördt i dennes arbete C. J. L. Almqvist. Studier öfver personligheten. Sid 136. H. D-B.

LITTERATUR

En ny novellist.

NAMNET ERIK NORLING ÄR SEDAN LANGE sammanknutet med en hel serie litteraturkritiska artiklar och essayer såväl i dagspressen som i tidskriftspalterna, ja, äfven till Finsk Tidskrift har han nått med uppsatser om de litterära företeelserna här hemma, uppsatser, som i sin saklighet i omdömet och skärpa i analysen riktat uppmärksamheten på honom äfven inom den finsk-svenska kulturvärlden, där det eljes inte saknas framstående inhemska begåfningar, särskildt på litteraturkritikens område.

Hans namn som en pennans man är alltså ganska inarbetadt i litteratur och press, då han nu debuterar med en novellsamling med den expressiva och för tidsstämningen betecknande titeln *Det blodiga gycklet*. (A.-B. Ljus förlag. Kr. 6: 75.)

Det är ett gammalt slagord att en kritiker icke dugar till diktare. Hvem som funnit upp det vet jag inte, kanske en diktare, som misslyckats som kritiker, — i hvarje fall är påståendet, som de flesta påståenden, en sanning med modifikation.

Erik Norlings novellsamling betygar om sin författare, för det första att han är diktare, för det andra, att han gömmer en romantisk och drömande personlighet, ja, till och med en naivist under sin kritikermask. Icke så att hans röst får sin klang från sentimentalitetens resonansbotten, långt därifrån. Han är tvärtom kylig, skeptisk och ganska bitter — men under detta svala och taggiga pansar porlar blygt en rännil af ung vacker känsla och af ung darrande längtan efter de lifsvärden, som han i den nyktra dagens belysning icke vill ge sin dyrkan, men mot hvilka han sträcker knäppta händer, då all äflan tiger, och kvällens clairobscur romantiserar en karg och grå världsbild.

Inledningsnovellen "Kejsaren af Marocko" ger i ett barndomsminnes form prof på hvilken fin psykolog Erik Norling är. Jag undviker afsiktligt att relatera den lilla fabel, på hvilken skildringen är byggd, på det att läsaren ostördt skall kunna tillägna sig det lyriska vemodet, det ömtåliga känslospellet i denna barnasjäl, som genom lekens magi, för hvilken ingen mera än han i hela ungdomsskaran är mottaglig, finner världen omkring

han ändrade ton och har sagt sig vilja visa mig en arlighet, sedan han nu af alla förspott, att jag är en så hygglig människa. Emellertid, som jag ej haft något ärende till honom tror jag ej att jag söker honom.

Nu, goda Vendela, hoppas jag att min lilla Maja varit hos dig, åtminstone har jag gifvit henne besked på hvar du bor. Men kanske vet hon icke hvarest din nya bostad är, Hon bor i Wenerska huset, i den älskvärda Stadsgården, har sin Pensionissa, mamsell Stenberg, skarp till utseendet men god till hjertat. Marias hufvudsak skall vara att spela för Lindblad. Jag önskar att hon deruti måste vara rätt flitig. Apropos, ser du någonsin Lindblad? Det vore roligt om du kunde skriva mig något om honom. Maria säger, att han var så melankolisk.

Adjö för denna gång! Kan du läsa mina kråkfötter. — — — Helsa din goda syster och dina små vackra flickor.

Tillgifnast
L. A.

(Forts.)

sig plötsligt stå i ett kallt, främmande ljus. Leiken har tagit honom som något djupt allvarligt, den spröda barnasjälen fattar, som genom en undermedveten sinnesskärpas att lifvet behärskas af sorg och vé, och så får han detta medkännande tonfall i stämman, som framkallar de storas bifall och de jämnårigas undran och köld. I ett nu är han innesluten i en ring af oförstående, af ligkighet, det är som om frosten varit härjande öfver hans skygga känslolif, och trött och med gråten i halsen går han hem, skamsen öfver att han ej kunnat vara som de andra.

Såsom den lilla historien är berättad, med snabb och skarp karaktärisering af barnbjudningens olika moment, det starkt lefvande i teckningen af sjuåringens föreställningsvärld samt stilens smidiga anpassning och intellektuella fyllighet är den en pärla af nysvensk novellkonst.

Nästa historia heter "I spegeln" och stod på sin tid i Idun, där den väckte både opposition och bifall, det förra på grund af en kylig och bitter ton i skildringen af en kärleksepisod, som rann ut i sanden, det senare på grund af stilens litterära kultur. Äfven den starkt reflekterande historietten "Jordens undergång" nådde sin första publicitet i våra spalter. Dess tema är dödens olösliga gåta, kring hvilken författaren spänner en tankekedja, som står den filosofiska essyen nära, d. v. s. den filosofi, hvars världsförklaring stannar vid de sinnliga fenomenens gränsmur. Och ändå finns det rymd öfver dessa vid materien bundna reflexioner; lifshungern och uppfattningen af jordelifvet som ett oskaffbart värde, då det ses mot graföppningens mörker, besjalar och bestrålar sinnevärlden, ger den ett pantheistiskt gudomsdrag.

Bokens längsta novell, "Drömmen om Dagnars rike", betecknar framför andra författarens romantiska läggning. Den är den unge kärlekstråkande mannens dröm om kvinnan, och den är på samma gång så karaktäristisk för det svenska lynnets känsloutveckling, då det gäller hjärtats angelägenheter.

Minns hur våra folkvisor spegla ungersvennets tysta frånad, detta älskande på afstånd, en blyghet, en oförmåga att säga ut hvad känslan menar, medan hon förtror sin kärlek åt skog och berg och dall! Som en folkvisans något tafatte ungersven går Ivan Bergius omkring i storstaden, och det är åt dess gator och parker, åt dess blänkande vatten och vemodsblåa vårhimlar han hviskar sin kärlek till den tjugande Dagmar Lindesfelt när han inte förnimmer henne med hvarje nerv, där han sitter sida om sida med henne inne i K. bibiofelkets läsesal. Han pendlar mellan all lifvets lycksalighet och kval, där han följer henne i sina tankar, och med hennes bild för sin själs öga drömmer han så vackert en förälskad ung man gärna kan drömma om kvinnan, kärleken och hemlyckan. Men dualismen i hans väsen — denna dualism af å ena sidan räddhågan för att binda sig vid en kvinna och därigenom äfventyra sitt lifskall, författarens, och å andra sidan den otillfredsställda hungern efter ett väsen att sammanmjuta med sitt eget — spränger hans personlighet och dräper hans förnuft. Han ändrar på ett därhus.

Novellen saknar i åtskillig mån lifvets starka puls, emedan författaren lagt hela framställningen på kontemplationens och den tysta inbillningslekens plan. Rörelsen är uteslutande en sjäslifvets rörelse, yttervärlden spelar här en underordnad roll. Men det är ett kriterium på sann litterär gestaltningkonst att den psykologiska undersökning författaren gör af sin historias hjälte, aldrig ett ögonblick släpper sitt tag i läsaren. Man lefver med i hans visserligen begränsade men dock rika sjäslif, han är tagen på kornet såväl i sin lidelses högsång som i sina hvardagskänslor. Det bör också läggas märke till med hvilken fin konst novellens kvinnofigur är insatt. Hon existerar egentligen blott som en drömsyn i Ivan Bergius' fantasi, hon talar aldrig, griper

FRÅN SCENEN
OCH ESTRADEN

NILS WILHELM LUNDHS INTAGANDE NOVELL *Ljunghuset* blef i sin dramatiska form ett betydligt fiasko på Intima teatern. Och det bör icke förvåna någon, inte ens teaterledningen, som förmodligen annat att det skulle gå på tok, men i sin konsekvent bevisade omsorg om och sympati för svenska dramatiska författare icke hade hjärta att undertrycka ens detta opus. Det har sagts många vackra ord om stämningen i hr Lundhs stycke. Och det är ju snällt af dem, som nöja sig med "stämningar" på teatern; men dramatik är väl fortfarande framför allt rörelse, konkret handling, sammanställning af lifsaffekter, energi och kontrastverkan i språket. Ljunghuset brast härutinnan, med all aktning för en annan god detalj och för de spelandes sträfvan att lappa ihop symbolik, lyrik och realism till en antaglig scenisk bild. Ty rättvisan fordrar att erkänna, att fru Erastoff och herrar Wendblad och Taube arbetade redligen för att sätta kryckor under denna hybrid af en teaterpjäs, och det var mycket sällan deras fel, när ansträngningarna slog slint eller när publiken skraftade, då författaren afsåg att stämna den högtidligt eller locka den till fårar. Inte ens ett Ljunghus tål vid att byggas på lösan sand!

På Svenska teatern gör amerikanen Edward Sheldons beryktade skådespel "Signora Cavallini" nu en succés, som icke står i rätt förhållande till styckets värde och knappast heller till den inneboende effekten. Ty det är som faisseur-arbete svagare än man väntat, medan det å andra sidan har en roll, som i en begåfvad skådespelerskas hand måste bereda dess framgång. Fabeln, på hvilken stycket hvilat är mycket enkel: den världsberömda sångerskan signora Cavallini blir under en turné till New York förälskad i en ung präst, och så uppstår en konflikt dem emellan på grund af en hennes tidigare erotiska förbindelse med en vän till samme präst, och efter åtskilliga hysteriska fram- och tillbaka skiljas de.

Fru Tora Teje återger den världsberömda divan, och vare det nog sagdt att hon åstadkommer något alldeles förträffligt af rollen. Hon adlar den genom ett intelligent spel, i hvilket känslomotsatserna hos denna på en gång yliga och eldiga varelse erhålla en förbluffande säker tolkning. Där författaren skapat en raffinerad teaterdocka, gör hon en människa. Till spelet kommer en bländande sydländsk apparition och en serie vackra gammaldags dräkter, hvilka hon bär upp, som om hon vore ett barn af deras egen tid. Kort sagdt det blir på fru Teje stycket kommer att upplefva en lång rad af föreställningar. Herr Ekman återger den i köttets snaror infångade prästen och herr Björne den rike amerikanen, som förut haft signorans gunst — båda skilja sig väl från sina uppgifter.

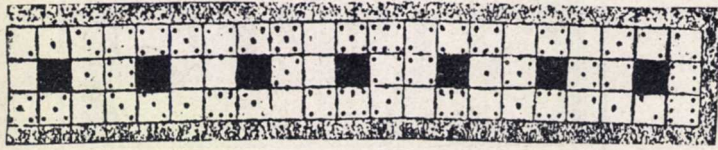
Den lilla apan Adeline, som celebrerar andra akten med sin näpna person, visar afgjord dramatiska anlag. Då premiären slog hon ned en lampa, gjorde toalett, och deltog i dialogen med sitt pikanta apspråk — allt med en scenisk savoir faire, som ger glädjande löften om hennes framtida artistskap. ARIEL.

aldrig aktivt in i skildringen, blir uteslutande till genom hans sätt att föreställa sig hennes väsens egenskaper.

Hvad själfva inramningen, stockholms-sceneriet, beträffar, är det fångadt och återgifvet med en akvarellartad luftighet i färgen, som väl anpassar sig till hufvudmotivets drömska läggning.

Jag har nyss påpekat den stilens fulländning hvarmed dessa noveller äro skrifna. Stil betyder visserligen icke allt — men när den som här röjer sin upphofsman rika tankeliff och stränga konstnärliga kraf på sig själf, öfverföres till läsaren den lustkänsla, som man alltid erfar inför det äkta i konsten. "Det blodiga gycklet" är en debutbok, i hvilken de bästa skildringarna stå mycket högt, präglade som de äro af djup lifskänedom och artistisk adel. E. H-N.

IDUNS PRISTÄFLING N:R 8
DOMMINOUPPGIFT.

Ordna dominobrickorna så som teckningen visar. Det spelar ingen roll hvilka brickor som användas, blott de läggas så att 7 tomrum uppstå. Nu gäller det att skjuta en af brickorna så att i st. f. 7 tomrum det blir 13 tomrum. Hur går det till?

Lösning, märkt pristäfling n:r 8 och helst frankerad med landstormsmärke, insändes till Iduns redaktion senast den 27 april 1918. De tre första rätta lösningarna, som vid granskningen påträffas, erhålla vardera 5 kr. i pris.

LÖSNING TILL PRISTÄFLING N:R 6.

DE SJU FRIARNA.

MalkolM
ArnE
Raoul
GötriK
IngE
TeodoR

Margit—Melker.

De tre första rätta lösningarna, som vid granskningen påträffats ha lämnats af Carrie Brunnérus, Lund, R. Petterson, Kumla, och Ebba Wilén, Smedjebacken, hvilka sålunda erhålla 5 kr. vardera i pris.

IDUNS TIDSFÖRDRIF

TREKANT.

	1	2	3	4	5	6	7
1	a	a	a	e	e	e	
2	e	e	e	e	i		
3	i	i	i	i			
4	i	m	n	p			
5	p	p	r				
6	r	q					
7	q						

Samma ord skall insättas i de hvarandra motsvarande lod- och vågräta rutnaderna.

L. B.

REBUS.

) Dista nd s+r s r t t

LÖSNINGAR

TILL TIDSFÖRDRIFVET I N:R 13.

DEN HISTORISKA UPPGIFTEN:

Gerdt KanzoV
Ottar VendelkråkA
Romulus AugustuS
Maria TeresiA

REBUSEN: Träd in uti låga kajan!
CITATET: »Med dumheten kämpa till och med gudarna förgäves.»
(Talbot i Jungfrun af Orleans.)

FRÅGOR

(Forts.)

N:r 137. Min lilla hustru anser ett ständigt kyssande nödvändigt för livets lycka. Ett par kyssar på morgonen, en före morgonpromenaden, en efter densamma, en före och en efter hvarje af dagens måltider och dessutom en hel del på alla möjliga och omöjliga tider under dygnets timmar. Denna kyssdiet kan väl ej gärna vara nyttig eller lämplig, men söker jag minska på ransonen, ja, då är kärleken slut, och det blir sorg och suckan. Hvad är att göra i ett fall som detta frågar

Bekymrad äkta man.

N:r 138. Snälla Idun gif mig ett godt råd! Min arbetsföreståndarinna har meddelat mig att någon af mina kamrater angifvit mig för stöld. Hvem som gjort detta vill hon ej yppa. Nu frågas: Är det rätt af henne att förtiga detta? Kan jag på något sätt tvinga henne att omtala, hvem som påbördat mig en sak, som jag är oskyldig till? Hur skall jag för öfrigt göra med denna sak? Frågar en bedröfvad

Medsyster.

N:r 139. Undertecknad vore tacksam få veta om drufsocker eller som det här kallas Glucose frambringad efter receptet i Iduns upplaga n:r 3 är skadligt för barn att äta oblandad. Prenumerant i England.

N:r 140. Vill och kan någon erfaren Idunläsare godhetsfullt gifva mig råd och bot mot för mycken gasbildning i magen, förorsakande en dålig af hjärtklappning oroad sömn, vore jag djupt tacksam därför.

Plågad prenumerant.

N:r 141. Jag har varit spädbarnssköterska i 7 år, har under den tiden förestått en barnkrubba i två och ett halft år, men jag skulle så gärna vilja gå igenom någon kurs på barnsjukhus eller dylikt för att känna mig säkrare i mitt arbete, och om möjligt erhålla någon plats som föreståndarinna på något spädbarnshem. Har endast folkskolebildning. Vore mycket tacksam för några uppsynningar till 34-årig

Ex. barnsköterska.

N:r 142. Hvar god och lämna om möjligt redan i nästa nummer af Idun ett pålitligt recept för tillverkning af enbärssirap beder

Bekymrad husmoder.

N:r 143. Huru göra med möbler som angräpits af s. k. trämask? Haft det i ett par år och försökt många medel, bl. a. fotogen, som möblerna indränkts med, dock utan resultat. Om morgnarna ligger stora högar af trämjöl under möblerna, förutom det ser ostädadt ut, så är jag förtviflad öfver möblernas tillintetgörrelse. Tacksam för svar till

Flerårig prenumerant.

N:r 144. Vore mycket tacksam om Iduns läsarinna ville hjälpa mig, hur jag på bästa sätt skall ordna med mina blomsterlådor på verandan. Jag har en stor, präktig veranda åt söder. Hvilka blommor lämpa sig bäst? Skulle äfven vilja ha en vacker klängväxt. När blir det tid att göra den i ordning för sommaren? Med hvad skall man gödsla? Mycket tacksam för ett godt råd vore

Nygift fru.

N:r 145. Kära medsyster råd mig! Min man har nu i dagarna på grund af klenhet nödgats afsäga sin plats. Någon pension få vi inte. Har ej något hus, då vi förut haft fri bo-

(Forts. å sid. 246)

RESULTATET

af dagligt bruk af

STOMATOL:

friska, starka, pärlhvita tänder.

SOMMARMÖBLER

"REKORD" Vitlackerad matsalsmöbel.

1 Buffet	183.-
1 Matbord, mekaniskt 105x85	73.-
1 Serveringsbord	61.-
4 Sölar med träsis å 21.-	84.-
2 Fätöljer med träsis å 53.-	106.-
Kronor 507.-	

Obs! Varje möbel säljes även särskilt.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET
BASARAVID. -- Möbler levereras ej franko. -- STOCKHOLM.

En ordentlig husmor

vet, att lukt av sill, ättika etc. är svår att få bort från knivar o. gafflar. Med A.-B. T. F. Nordstjernans i Söderhamn Knivputs är det lätt. Föremålen bli dessutom silverblanka utan nötning. Glöm ej heller Nordstjernans Metall, Spisel, Zink, Silver o. Fönsterputs. »Härliga» säga alla.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND
Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 14-20 APRIL 1918.

SONDAG. Frukost: Bröd; smör; strömmingsflundror med stekt potatis; kaffe eller te. Middag: Surstek med potatis och salader; gratin på jordärtskockor; kall äppelpudding med vaniljsås.

MÅNDAG. Frukost: Bröd; marmelad; välling; rotsalad med saladsås; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Äggpudding med potatis och svampsås; rabarberkräm med grädde och kakor.

TISDAG. Frukost: Bröd; kaviar; stekt bräckkorf med potatis; kaffe eller te. Middag: Löksoppa med stekta brödtårningar; kokt kolja med persiljesås och potatis.

ONSDAG. Frukost: Bröd; marmelad; ångkokt salt sill med potatis; kaffe eller te. Middag: Kall surstek med potatispudding och lingen; nyponnsoppa med rågsorpor.

I alla väder är

Gahns Maniol

det bästa för huden.

TORSDAG. Frukost: Bröd; kaviar; pytt i panna (rester af surstek) kaffe eller te. Middag: Brynt hvitkålsoppa med frankfurterkorf; plättar på grädde och vatten.
FREDAG. Frukost: Bröd; marmelad; färsk sill i låda med potatis; kaffe eller te. Middag: Rimmad färdkött med brynta kålrötter och potatismos; hvardagskräm med saftsås.
LORDAG. Frukost: Bröd; kaviar; bräckt färbringa (rester från fredag) med potatismos; kaffe eller te. Middag: Sillpudding; hafresoppa på tormjöl.

RECEPT.

Surstek (f. 12 pers.). 3 kg. innan- eller ytterlår, 2 msk. salt (30 gr.), 2 tsk. hvitpeppar, 1/2 tsk. stötta nejlikor.
Till lagen: 2 1/2 dcl. god ättika, 1 lit. godt svagdricka, 75 gr. strösocker, 15 kryddpepparkorn, 2 lagerblad, 2 rödlökar, i skivfor.

Till stekning: 60 gr. smör och flött, 2 tsk. salt (10 gr.), 8 dcl. kokande efterbuljong eller vatten, 1/2 lit. gräddmjölk, 1 msk. soja.
Beredning: Köttet bultas väl med en fuktig köttklubba och ingnides med en blandning af saltet och

de stötta kryddorna. Det lägges i en kruka och öfverhålles med en lag af ättikan, drickat, sockret, de hela kryddorna och löken, allt väl sammanblandadt. Köttet får ligga däri 6-8 dagar och bör under tiden ofta vändas. Det upptages, afsköljes väl, torkas med en duk och bindes, så att det får vacker form. Fettet brynes i en järnkastrull, ej större än att köttet nått och jämnt rymmes däri. Steken lägges i och brynes väl på alla sidor, hvarefter den beströs med kryddorna. Den spådes först med buljongen, därefter med den kokande mjölken, tillsatt med sojan, och får steka 3 1/2-4 tim. Steken skäres, lägges upp på varmt fat, öfvergjutes med ett par matskedar sås, garneras med brynt potatis, grönsalad eller persilja, samt serveras med vinbärsrelé och saltgurka. Såsen serveras afredd, tillsatt med grädde.

Kall äppelpudding (f. 6 pers.). 1/2 lit. sött äppelmos, 1/2 dcl. hvitt vin, 1 gr. citronsyra, 1 dcl. vatten, 5-6 blad gelatin, helst rödt, 1 dcl. vatten till gelatinet.

Beredning: Äppelmoset, som bör vara passeradt, kokas upp tillsammans med vinet, citronsyran och vattnet och får svalna. Gelatinet sköljes i kallt vatten, klippes i bitar, upplöses i 1 dcl. hett vatten och blandas väl med äppelmoset. Massan fylls genast i en vattensköldj och sockerbeströdd å-la-daube-form och får stå på kallt ställe omkr. 4 tim. När puddingen skall serveras lossas den försiktigt kring kanten med en knif och uppstjälpes på skål eller fat. Garneras, om så önskas med biskvier och serveras med vaniljsås.

Äggpudding (f. 6 pers.). 40 gr. smör, 5 dcl. gräddmjölk, 1 hg. mjöl, 5 ägg, salt, socker, hvitpeppar.
Till formen: 5 gr. smör, 2 msk. mjöl.

Beredning: Smör och mjöl få koka upp, mjölet vispas under full kokning och smeten får koka tills den släpper pannan, hvarefter den slås upp i ett fat och får kallna. Då iroras 2 hela ägg och 3 gulor, ett i sänder och smeten röres 10 min. Sist nedskäras de återstående 3 ägg-hvitorna, slagna till hårdt skum, och massan afsmakas med kryddorna. Den hålles i en smord och mjölad puddingform med pip, och rymmes omkr. 1 1/2 lit. Formen öfverbindes med smordt paper och puddingen kokas i vattenbad i ugn eller ofvanpå spisen 1-1 1/2 tim. Stjälpes genast upp och serveras med svampsås och potatis.

Hvardagskräm (f. 6 pers.). 12 dcl. grädde och vatten eller 50 gr. tormjöl och 12 dcl. vatten, 60 gr. hvetemjöl, 30 gr. potatismjöl, 1 msk. socker, 2 tsk. vaniljsocker, 1 ägg.

Beredning: I 4 dcl. af mjölken vispas mjölet och denna afredning får stå 1 tim. för att svälla. Resten af mjölken kokas upp, afredningen tillsättes och krämen får under rörning koka omkr. 10 min. Sockeret, vaniljsockret och det uppvispade ägget tillsätts och krämen får sjuda. Den upphålles i skål eller karott och serveras kall med saftsås.

Bräckt färbringa med potatismos (f. 6 pers.). 3 hg. kokt, salt färbringa (rester), 1/2 lit. potatismos (rester), 20 gr. smör eller flött.

Beredning: Färbringan skäres medan den är varm i fina strimlor och blandas med det varma potatismoset. Massan får stå till följande dag, skäres i skivfor och stekes i smöret samt upplägges på varmt fat. Garneras med persilja och serveras som frukosträtt.

BREFLÅDA

RED. BREFLÅDA.

Inger Ebbe. Eder dikt är motsatsen till hvad den vill vara. Ni har tagit alldeles för tyligt på ämnet, och dessutom saknar ni herravälde öfver språket. Hvad menar ni t. ex. med »ett svamlade sken»? Det är ju pekoralstil i sin prydno.
Helios. Vittra hemslöjdsalster som tusen andra.

Från sign. Ebon ha vi mottagit följande: Ensam, som i Idun nr 5 för den 3 Febr. d. å. insände frågan 50 kan få sina i frågan framställda önskemål uppfyllda, om hon i bref meddelar sig med Fru Maria Hallander-Larsson, Katisundsgatan, Lund. Damen ifråga har efteråt observerat er fråga och sökt er genom Idun, men då var det för sent. Så bad hon mig söka rätt på er. Och jag begagnar mig af detta sätt, med Iduns benägna tillåtelse. Ni får det utmärkt hos damen, som jag känner personligen. Men skrif nu direkt till henne själf.

FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande af alla moderna organiska järmpreparat. Synnerligen lättsmält fördrages det af den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages af såväl barn som vuxna.

Tillverkas af
APOTEKET VASEN'S DRUG-HANDELS LABORATORIUM STOCKHOLM

Originalflaskor om 500 gram, Pris Kronor 3.50

BILLIGT I - Finnes å alla apotek - BILLIGT I

NYA
WERMLANDS-TIDNINGEN
Grund. 1850 Karlstad Tryckeriet 1836
Värmlands äldsta och enda dagliga tidning. Telefon: Nannanrop.

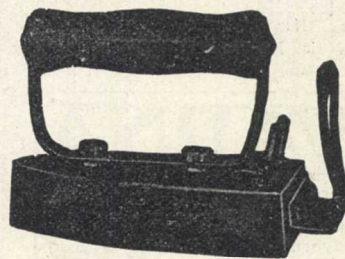
Här är den nya sommarkatalogen

för 1918. I dessa varubristens tider bör den bliva en välkommen vän i hundratensentals svenska hem. Rekvirera den genast och sänd oss en order. Vi garanterar, att Ni blir belåtna. Katalogen erhålles gratis mot endast portolösen.

Ählén & Holm, Stockholm.

VOLTA ELEKTRISKA VÄRMEAPPARATER

göra husmodersysslan
-- lätt och angenäm --

ELEKTRISKA AKTIEBOLAGET
VOLTA

ULVSUNDA PR STOCKHOLM

Besök vår utställning Birger Jarls gatan 21.

Barnängens

Parba

Crème

Den bästa för huden.

Ären på vetenskapliga grunder sammansatt cold cream, som väl ingniden genast absorberas af huden och kan därför användas när som helst på dagen

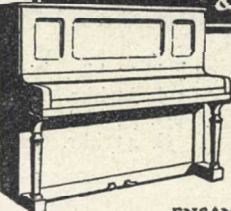
PARFUMERIE BARNÄNGEN

GRUNDAD 1868

H. M. KONUNGENS HOFLEVERANTÖR

Nr 17.

STEINWAY & SONS

ENSAMAGENTUR:
LUNDHOLMS PIANOMAGASIN
STOCKHOLM • JAKOBBERGSGATAN • 39.

KARL H. NYMAN
Specialaffär för
DAMUTSTYRSJAR
17 HAMNGATAN
43 DROTTNINGGATAN
STOCKHOLM

A. B. PHARMACIAS PARAMINT PASTILLER

FÖRORDAS AV LÄKARE
vid sjukdomar i munhåla och svalg.
Effektivt skydd mot smitta vid epidemier.
Flaskor om 50 st. Kr. 1:75.
SÄLJAS ÖVERALLT

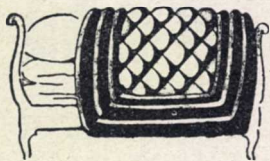
Sydsvenska Kredit Aktiebolagets ställning den 31 Mars 1918.

Tillgångar:		Skulder:	
Kassabehållning	7,876,763:52	Aktiekapital	30,000,000:—
Obligationer	16,784,580:—	Reservfond	13,000,000:—
Fastigh. o. inventarier	5,074,768:20	Dispositionsfond	2,000,000:—
Reserver mot säkerhet	111,316,848:82	Pensionsfond	387,458:70
Växlar	60,963,040:27	Depositions- och kapitalräkningar	98,210,478:74
Kreditiv- och löpande räkningar	34,669,513:65	Sparkasseräkning	61,182,452:35
Hos inhemska banker	6,853,037:13	Giro- o. löpande räkn.	40,705,839:60
» utländska	15,061,251:04	Postremissväxelräkn.	5,932,803:93
A andra räkningar ...	10,972,471:92	Till inhemska banker	3,509,858:51
		» utländska	2,070,419:93
		Af utl. banker insatta	5,578,973:54
		A andra räkningar ...	6,993,989:25

Kronor 269,572,274:55

Kronor 269,572,274:55

**DUN
TÄCKEN**

**Högsta komfort.
Idealet för all säng-
beklädning.**

**J. SVENSSON & BOURGHARDT
SPECIALFABRIK - VINSLÖV.**

Katalog
på
begäran.

Rikstel.
20 &
121.

(FRÅGOR. Forts. fr. sid. 244)

stad. Har under årens lopp, med stor sparsamhet, lyckats samla omkring 20,000 kr. Hur nu få detta att räcka till hyra, mat, lyse och bränsle. Har ett bra och gediget bo, men, man kan väl ej i dessa svåra tider försöka sig på något pensionat, café e. d. Självf är jag van att arbeta mycket, då vi alltid

haft stort hushåll, och ville nu så gärna göra något för att få pengarna att räcka bättre till. Hade tänkt att om några år själva köpa ett litet hus med trädgård, men får väl detta vara. Råd en bekymrad!

Gammal prenumerant som aldrig frågat förr.

N:r 146. Går det att i dessa tider gifta sig på 4,000 kr. om året med tre rum och kök, ingen jungfru och i en stad där lefnadskostnaderna äro jämförelsevis billiga? Boet skall naturligtvis vara skuldfritt och löneförbättring inom de närmaste åren absolut säker. Tacksam för några råd är
Orolig 20-åring.

N:r 147. Kanske någon af Iduns läsare kunde ge mig upplysning om nedanstående. Har blifvit utsatt för något slags ekzem i omfång stort som en femöring. Som det är på ett ställe där inga bandasch hålles, vålar det stort obehag genora att fastna i kläderna. Kan på grund därpå aldrig hela. Har försökt regelbundna tvättningar, använt plåster o. s. v. utan resultat. Det ser ut att hela för ett dygn eller så, men plötsligt öppnas det ånyo och afsöndrar en klubbig vätska. Hur skall jag bli kvitt eländet? Är rädd för att det sprider sig eller kommer igen en annan gång. Hvad är orsaken? Hade detsamma för två år sedan, ehuru mindre. Är för öfrigt fullt frisk. Som jag är bosatt långt från läkare, kan jag ej, utan för stora kostnader vända mig till honom, för öfrigt lägger mitt arbete hinder i vägen.
Lappmarkslärlarinna.

N:r 148. Jag har i några år varit lärarinna i familj, och har på sista tiden bland mina elever med

god framgång undervisat en sinesisk flicka. Som jag nu gärna ville riktigt utbilda mig i metoderna för sinnslösa undervisning, undrar jag, hvar jag kan få det och hvad en sådan kurs ungefär skulle kosta. Hopas jag inte är för gammal komma in på ett sådant seminarium. Jag är 28 år.
Intresserad.

N:r 149. Snälla Idun! Gif upplysning om hvar i Stockholm eller Göteborg föreningen »Vaksamhet» har sin adress. Är det dyrbart att anlita densamma hjälpa undrar
Kaia.

N:r 150. Jag är 19 år och nygift. Min man vill gärna och ofta se vännerna hos oss och jag själf är också road därpå, men min största sorg är då alltid »placeringen» vid bordet. Kanske det finns någon bok härom som jag kunde inhämta råd af. Min man och jag ha vanligtvis våra platser mitt emot hvarandra vid bordets kortända. Ha vi t. ex. en dam och en herre som gäster, kunna vi då, utan att vara oartiga, behålla våra platser med den manliga gästen till vänster om mig och den kvinnliga alltså till vänster om min man, eller är detta oartigt mot damen? Är det mera riktigt att min man flyttar sig till höger om mig för att damen skall komma på hans högra sida. Är det många gäster hvilka bör då placeras vid bordets kortända? Kanske de yngsta? Innerligt tacksam för råd i eder tidning är
Oerfaren världinna.

N:r 151. Kan någon af Iduns läsare säga mig någon plats straxt utom Stockholm i något burget samhälle där en Mode- och Sybehörsaffär skulle bära sig för en ensam dam med mångårig vana vid dylik affär. Svar till
1 april.

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten

äro följande tidningar:

Arvika: Arvika Tidning.

Avesta: Avesta-Posten.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Eksjö: Eksjö-Tidningen.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falun: Falu-Kuriren.

Gefle: Gefle-Posten.

Halmstad: Hallandsposten.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.

Härnösand: Härnösands-Posten.

Höganäs: Höganäs Tidning.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Karlstad: Karlstads-Tidningen.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.

Kristinehamn: Ansgarii-Posten.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Linköping: Östgöten.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Östergötlands Dagblad.

Nyköping: Södermanlands Nyheter.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.

Sköfde: Skaraborgs Läns Annonblad.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohuslänningen.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Uppsala: Tidningen Upsala.

Visby: Gotlänningen.

Västerås: Vestmanlands Läns Tidning.

Växiö: Smålands-Posten.

Ystad: Södra Skåne.

Örebro: Örebro Dagblad.

Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.

Östersund: Jämtlands-Posten.

Östhammar: Östhammars Tidning.

MUSQVARNNA

Svenskt fabrikat.

Stark, beprövd konstruktion.
Lätt, behaglig gång, stor hastighet.
Fördelaktiga avbetalningsvillkor.

SYMASKINER

Willys- Overland

Automobiler

tillverkas i följande modeller:

4-cyl. 25 hkr. 2 och 5-sitsiga
4-cyl. 35 hkr. 2 och 5-sitsiga
6-cyl. 35 hkr. 2 och 5-sitsiga
6-cyl. 45 hkr. 6-sitsiga och

försedda med karosserier av olika slag och elegans.

Avtagbara Limousiner, Kupéer och Turistvagnar...

Overland-bilarna äro lätta och kraftiga, detta innebär liten bränsleåtgång och litet gummislitage.

De kunna köras med benzin, bensol eller träsprit och hava alla Elektrisk start och belysning, vilket numera är absolut tillförlitligt.

Willys Overlands fabrikation är 200,000 kompletta automobiler per år.

Denna sorts massfabrikation innebär, förutom materialkontroll och absolut passande reservdelar, billigt pris, d. v. s. valuta för pengarna.

Automobiler finnas på lager hos ensamförsäljaren för Sverige,

RICH. F. BJÖRKMANS

MOTOR A.-B.

STUREGATAN 36 - STOCKHOLM

The Willys-Overland Company, Toledo, Ohio, U. S. A.
Tillverkare af Overland automobiler och lätta lastbilar

Deutsche im Ausland!

Die Öste Kriegsanleihe wird gezeichnet vom 18. März bis 18. April

1918

BHD

LEDIGA PLATSER

Sänd aldrig originalbetyg utan endast bestyrkta avskriftar när Ni svarar på annonser om ledig plats.

ELEVER i Gobelivnads emottagas. En frilev fullt kunnig i vanlig väf hos Ameli Fjested, Arvika.

FOR TVÅ ordentliga flickor från goda hem, villiga utföra kokerskas och husas sysslor, finnes den 24 april bra platser hos Fru Hallman, Hamngatan 36, Stockholm, dit betyg o. rek. kunna insändas. Allm. 289 08, Riks. 551.

VERKLIGT BARNKÄR, frisk, pålitlig och anspråkslös bättre flicka (helst öfver 25 år) får plats 1 maj som barnsköterska för en 2 1/2 års pojke på herrgård i Värmland. Hon bör vara villig gå frun tillhanda med hushållsgöromål (städning, sömnad och understonad afven servering). Eget rum. Jungfru finnes samt alla nutida bekvämligheter. Svar med fotografi samt löneanspråk till »Värmlandstrafu», Iduns exp. f. v. b.

FOR ALLVARLIG, duglig o. rask barnjungfru i 25-årsåldern, helst från landet, finnes plats på barnhem (ej spädbarn). Betygsafskrift o. foto. önskas. Svar till »Barnkär», Iduns exp. BARNKÄR, ordentlig, arbetsam och anspråkslös flicka, gärna tyska, af god familj och med bästa rekommendationer, villig att tillse tvenne barn, 4 och 7 år, samt vara husmoder behjälplig med sömnad, trädgårdsskötsel och förekommande göromål (kokerska och husjungfru finnes) får god plats som familjemedlem på egendom i Södermanland från omkr. 15 maj. Svar med betygsafskrift, fotografi och löneanspråk till »Officersfamilj», Ystad p. r.

TROENDE FLICKA erhåller plats i prästgård att hjälpa till med husliga göromål samt i trädgården. Svar med lönepr. och fotografi sändes till »Familjemedlem», Edane.

BILDAD, enkel flicka erhåller plats som barnsköterska att passa 4 barn det äldsta 7 år, det yngsta 2 år. Svar med foto., lönepr. till »Barnkär Familjemedl.», Iduns exp. f. v. b.

ELEV i köket mottages på Herrgård i Stockholms län mellan 15 juni-15 sept. Ans. åtföljt af rek. och foto. till »Mycket att läras», under adress S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

EN JUNGFRU fullt kunnig i enklare matlagning, bakning och dyl. sökes till villa i Göteborgs omedelbara närhet. Barnhusa finnes. God lön för lämplig person. Svar till »Ordningsfulla», Svenska Telegrambyrå, Göteborg.

BARNFRÖKEN eller barnsköterska för 4 barn sökes. Svar, helst med foto. till Ingeniör Alex. Törnblom, Aschebergsgatan 33, Göteborg.

HOS OFFICERSFAMILJ i Östersund erhåller bättre flicka, kunnig i matlagning, förmånlig plats såsom ensamjungfru. Svar till »Officersfamilj 153», p. r. Östersund.

Ensamjungfru till Göteborg.
En duktig, pålitlig och frisk flicka, gladlynt och med jämnt humör, kunnig i matlagning och bakning får god plats i 5 pers. hushåll, 3 vuxna, 2 barn (barnjungfru finnes), god lön och fri resa. Svar helst med foto. som returneras, samt betyg till »Tjänstemannafamilj», Göteborg, Arkaden, Göteborg.

Ung, bättre flicka
enkel och utan anspråk får plats att mot fritt vivre sköta några barn. Svar till »Familjemedlem», p. r. Göteborg 10.

Som verklig hjälp
åt husmor önskas en enkel, bättre flicka i 20-25 års åldern, kunnig i matlagning och andra husets göromål, godt och vänligt hem på landet med nutida bekvämligheter. Jungfru finnes. Svar med fullständiga upplysningar och gärna foto. sändas under adr.: »Frisk och Hurligt», Iduns exp. f. v. b.

Hos ung
ingeniörsfamilj i närheten af stad i södra Norrland finnes plats ledig 1 maj för bättre flicka, villig att biträda husmodern i alla förekommande sysslor. Bör vara något kunnig i matlagning samt barnkär. Jungfru finnes. Svar med utförliga upplysningar, referenser och lönepretentioner samt fotografi emotes till »Hjälpredda och sällskap», Iduns exp.

Vestkusten.
Mott fritt vivre och resa erhåller duglig ung flicka plats genast att med husmoders hjälp verkställa matlagning och inomhushushåll (istället för jungfru). Härlig trakt, tillgång till salta hafsbad och angenäm sommarvistelse. Svar till »Familjemedlem», Långedrag.

För en snäll
allvarlig flicka fr. bild. hem, villig att vara behjälplig med städning m. m. finnes god plats ledig 1 maj. Jungfru finnes. Svar m. foto. o. löneanspr. sändes till Kyrkoherde E. Lundström, Ekshärad, (Värmland).

Ung, bättre flicka,
som är kunnig i alla inom ett hem förekommande göromål, erhåller plats i liten tjänstemannafamilj. Familjemedlem. Svar med foto. till »Tjänsteman i mell. Sverige», Iduns exp.

En bättre flicka
önskas som barnsköterska till god familj på landet i Småland. Sökande bör vara frisk, fullt pålitlig och barnkär, äga förmåga att handleda barn samt förut innehaft dylik plats. Svar med foto., löneanspråk och rek., märkt »Barnsköterska 1 Maj», under adr.: S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm f. v. b.

Skolkökslärarinna
får anställning för en 36-dagars skolkökskurs, afsedd att hållas innevarande vårtermin vid H. K. H. Prins Carls uppfostringsinrättning i Gädd, ad. Osterhanninge. Ansökan snarast möjligt.
Gädd, Osterhanninge d. 28 mars 1918.
Johannes Linnum,
Direktör.

Till större Herrgård
får van Hushållsfrön o. Barnfrön båda m. goda betyg utm. plats. Palmquist C:o 17 Malmkslnadsg., Stockholm.

Bättre flicka,
enkel och ordningsam kunnig i matlagning och inom ett hem förekommande göromål erhåller plats som familjemedlem att tillsammans med husmor sköta hemmet. Hjälpt till tvätt och skurning. Eget rum. Lön efter öfverenskommelse. Svar med fotografi och rekommendationer emotes till »April 1918», p. r. Sölvesborg.

Flicka med intresse
och kännedom i köksväxtodling erhåller angenäm sysselsättning för sommaren att på egen hand sköta en mindre, privat trädgård i Sörmlandsstad. Svar till »R. W.», Iduns exp. f. v. b.

Barnfröken
pålitlig, barnkär, erh. god plats 1 maj i Stockholms närhet att tillse två mindre barn och biträda med lättare sysslor. Jungfru finnes. Svar till »Statsämbetsman», Stockholm I, p. r.

Å naturskönt betägen
villagegendom i liflig skånsk sjöstad är välförlönad, varaktigt framidsplats såsom husmoders praktiska hjälpredda genast ledig för värrekommenderad hushållsfrön om 25-35 år, frisk med sympatiskt umgängessätt och godt utseende, samt fullt kunnig uti alla med ett välordnat hems öfvervakande förenade göromål. Sökande torde till märke »Plats 1918», under adr. S. Gumelii Annonbyrå, Stockholm, f. v. b., insända fullständiga uppgifter med fotografi, betygsafskrift och referenser.

Gladlynt och snäll 15-16-års flicka
af god familj för aflönad plats att gå tillhanda i hushållet. Svar med foto. och returporto till »Herrgård», Iduns exp., Stockholm f. v. b.
Obs! Å stadsflicka reflekteras icke.

För Hushållerska
eller skicklig kokerska finns plats ledig den 15 maj eller 1 juni vid Persborgs Pensionat. Rättvik. Lön 1,200 kr. och allt fritt. Verklig skicklighet i enklare och finare matlagning och allt som hör till ledningen af ett kök för c:a 80 gäster. Kokerska, bageriska, ett biträde och 2 köksor till hjälp.
För en köksa och biträde plats ledig också. Svar till »Persborgs Pensionat», Rättvik.

Damer
i god samhällsställning kunna genom att representera undertecknad bolag för upptagande af inbrotts-, olycksfall- o. sjuk- ansvars m. fl. andra af bolaget beviljade försäkringsformer bereda sig tillfälle till god förtjänst. Reflekterande torde tillskriva Försäkrings-Aktiebolaget Securitas, Birgerjarlgatan 11, Stockholm.

PLATSSÖKANDE
UNG FLICKA önskar plats som husmoders hjälp, eller att sköta hemmet för ensam herre eller dam. Svar till »15 April», Tomelilla.
BILDAD, barnkär 18 års flicka önskar plats i början af maj, att sköta minderårig gosse eller flicka. Kunnig i syning samt brodering. Svar till »Pålitlig», Filipstad p. r.

UNDER var sin månads semesterledighet (Juni och Juli) önska tvenne kontorstlickor plats som hjälp och sällskap i bättre gemytligt hem på landet. Gärna i södra eller norra Sverige. Svar var för sig till »Juni 18 år» och »Juli 24 år», Nyköping p. r.

I NATURSKON trakt i Norrland söker ung, bildad Bokförerska plats, helst å domarkansli, herrgårdskontor eller dylikt, är äfven villig deltaga i lättare husliga sysslor. Svar emotes tacksamt märkt »April 1918», Iduns exp. Stockholm f. v. b.

MOT FRITT VIVRE. Småskollärlarinna, van att deltaga i alla göromål i hemmet, önskar få komma till landhem, för att vara till nytta och hjälp. Gärna äfven med väfnung och trädgårdarbete. Svar till »1 Juli-1 Sept.», Bredåkra p. r.

UNG FLICKA från godt hem önskar plats, helst å större gård på landet. Är kunnig i enklare kontorsgöromål samt inom ett hem förekommande sysslor. Önskar vara familjemedlem. Tacksam för svar till »En pålitlig småländska», Iduns exp. f. v. b.

EN BARNKÄR flicka från bättre hem önskar plats, är kunnig i husliga sysslor, skriftgöromål samt tyska. Ej rädd för arbete. Svar emotes tacksamt till »19 år 1918», Iduns exp. f. v. b. Helst som familjemedlem.

UNG bildad flicka önskar snarast plats som hjälp och sällskap på någon större gård (helst Värmland, Närke, Västmanland). Fina betyg o. rek. finnes. Svar till »Familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

UNG bildad norrländska med 1-årig praktik i sjukvård önskar privatplats, är äfven villig deltaga i husliga göromål. Svar märkt »Syster Gunhild», Skottes Annonkontor, Odengatan 63.

TVÅ UNGA folkskollärarinnor önska under sommarferierna läsa med barn. Äfven språk. Svar märkt »A.», »E.», (var för sig), Iduns exp.

TILL FAMILJ i Göteborg önskar bättre flicka plats som hjälp och sällskap för hemmet och husmodern. Genomgår nu hushållskurs. Svar till »1 Juni», Iduns exp. f. v. b.

ORDNINGSAM bättre landbrukare-dotter 28 år önskar plats i liten familj eller hos ensam person, är kunnig i matlagning och ett hems göromål. Tacksam för svar till »Ordningsam», Iduns exp. f. v. b.

EX. SPÅDBARNSKÖTERSKA som genomgått sjukvårdskurs önskar genast plats. Tacksam för svar till »Mycket barnkär, 23 år», Iduns exp.

I PRÄST-, herrgård eller annat trefrigt godt hem på landet (helst i mell. Sverige eller Norrland), önskar bildad flicka lära och deltaga i husliga sysslor mot fritt vivre eller moderat afgift. Svar emotes tacksamt till »Medlem af familjen», Iduns exp.

HUSHÅLLSELEV. Bättre flicka önskar den 1 maj plats å större herrgård el. prästgård, där jungfru finnes, att under skicklig husmoders ledning deltaga i husliga göromål. Är kunnig i enkel matlagning, bakning samt handarbete. 9 mån. skulderbygd. Lön önskvärd. Svar märkt »Familjemedlem 19 år», Ljungby f. v. b.

SJUKVÅRDSKUNNIG flicka önskar plats att vårda sjuklig herre eller dam. Bästa bet. och rek. Deltager gärna i husl. sysslor. Svar till »Vårn 1918», Sv. Telegrambyråns Annonafdelning, Hålsingborg.

UNG DAM från godt hem önskar mot betalning komma i en bildad, trefrig familj, där ungdom finnes. Är villig att något deltaga i praktiska sysslor, som höra till ett hems skötande. Svar med prisuppgift m. m. till »Vårn 1918», Postkontoret Möllevångstorget, Malmö.

FINNES någon familj eller ensam dam på landet som har arbete för ett äldre fruntimmer, pålitlig, fullt kunnig i all slags sömnad och alla i ett hem förek. göromål. Små pret. Svar till »Landluft», Iduns exp.

MOT FRITT VIVRE önskar en flicka plats som hjälp och sällskap hos bröstklen person. Svar till »Vårn 1918», Iduns exp. f. v. b.

SOM HUSHÅLLSFRÖKEN sökes plats af medelålders flicka med godt sätt, kunnig och duglig, samt van vid större landthushåll. Goda betyg. Svar till »H. S.», Iduns exp. f. v. b.

ENKEL flicka från landet som genomgått 6 m. sjukvårdskurs önskar som hjälp med äldre dam till badort. Svar till »Villig», Bro p. r.

FLICKA önskar plats å större landgård för att lära hushåll. Villig deltaga i förekommande göromål. Ingen lön i början. Svar till »15 maj», Iduns exp. f. v. b.

PLATS som hushållsfröken — husmoders verkliga hjälp — önskas af 24-årig bättre flicka, kunnig i matlagning, konservering och sömnad. Svar till »Familjemedlem», under adr. S. Gumelii Annonbyrå, Sthlm f. v. b.

FRISK och hurtig skånska önskar plats å större landegendom, helst i mellersta Sverige, att, såsom husmoders verkliga hjälp, deltaga i alla inomhus förekommande göromål. Önskar anses som familjemedlem. Svar med uppgift om löneförhållanden till »Skånska», p. r. Höganäs.

PLATS för 14-års gosse önskas mot betalning, där han kan få några timmars daglig undervisning i vanliga skolämnen samt lämplig sysselsättning. Svar till »14-års Gosse», under adr. S. Gumelii Annonbyrå Stockholm f. v. b.

PÅ HERRGÅRD i Ostergötland helst i närheten af Linköping önskar ung skånska komma till sommaren som betalande medlem af familjen, där piano finnes. Eget rum önskas. Svar till »B. N. 1918», Svenska Telegrambyrå, Malmö.

HVAR FINNES den familj som i sommar i sitt hem har plats för undervisningsvan flicka som deltar i trädgårdsskötsel, skrifarbete e. d. Svar till »Sommararbete», Iduns exp. f. v. b.

FLICKA som innehar plats som barnfröken önskar komma till prästgård för att deltaga i matlagning och inom hemmet förekommande göromål. Svar till »Familjemedlem 21 år 1917».

EX. BARNSKÖTERSKA söker plats till 1 juli. Innehaft nära 3-årig plats i friherlig fam. Pina rek. Sykkunnig. Svar Postack 27, Mölle.

EX. BARNSKÖTERSKA söker plats omkr. den 1 maj, eventuellt förr. Tacksam för svar till »Trefrigt hem», Jönköping p. r. inom 8 dagar.

TVENNE ordentliga flickor önska plats i hushåll från början af juni för att gå frun tillhanda. Svar till »Villig o. Ordentlig», Iduns exp. f. v. b.

Skolkökslärarinna
anständig vill flickskola, önskar under sommaren eller del därav vikariat vid skola eller plats i hem, där husmor saknas. Svar till »Skolkökslärarinna», Iduns exp. f. v. b.

Sinnessjuksköterska
önskar plats att sköta lindrigt sinnessjuk herre eller dam, från 15 maj. Svar emottages tacksamt märkt »Pålitlig», p. r. Upsala.

Bättre flicka
önskar plats, villig deltaga i alla inomhushushåll, tvätt, skurning trädgårdarbete, m. m. Svar till »Juli-Aug.», Iduns exp.

Bättre, hushållskunnig, 28-årig landbrukaredotter
önskar anställning hos ensam dam eller äldre herrskap. Svar märkt »Familjemedlem 1 maj», Lunds Dagblad, Lund.

Examinerad,
ung, kvinnlig sjukgymnast van vid massage, sjuk- och friskgymnastik önskar plats i familj. Äfven villig biträda vid skriftgöromål, handarbete eller andra lättare sysslor. Är af bättre familj, glad, hurtig och musikalisk samt önskar betraktas som familjemedlem. Svar emotes tacksamt under signatur »Examinerad sjukgymnast», Svenska Telegrambyrå, Malmö.

Under sommarferierna
önskar ung flicka elev vid högre läroinneseminarium vistas i familj helst där tillfälle gifves att tala franska för att mot fritt vivre och fria resor undervisa ett eller två barn ett par timmar dagligen spec. i språk och matematik. Bäste ref. Svar till »Seminariet», Nordiska Annonbyrå, Göteborg.

Bildad, 22-års flicka,
exam. sjukgymnast önskar plats i familj, eller hos ensam dam att ge massage och sjukgymnastik, vill äfven vara behjälplig med lättare sysslor. Något kunnig i sjukvård. Kunnig i handarbete samt äfven musikalisk. Har innehaft dylik plats å herrgård. Medföljer gärna till badort. Goda betyg och fina rekom. finnes. Tacksam för svar af »Ex. sjukgymnast», Iduns exp. f. v. b.

Flicka
som i vår går ut 8:de klass, önskar under sommarferien plats i hem på landet, som husmors hjälp eller att läsa med barn. Svar till »18-åring», Hålsingborg p. r.

Som hjälp
och sällskap söker musikalisk, hushållsvan flicka plats. Gärna matlag. Helst i skåne. Svar till »H. B.», Husby gård, Stallarholmen.

Ung, bättre flicka
önskar plats i familj som husmoders verkliga hjälp. Svar till »Fritt vivres», Sv. Telegrambyrå, Malmö.

Enkel, bättre flicka
önskar nu genast eller 1 maj plats mot fritt vivre i finare familj eller hos ensam dam som hjälp och sällskap. Villig deltaga i alla förekommande göromål. Svar till »Familjemedlem», Iduns exp. f. v. b.

Österrikiska.
Ung bildad dam af god familj söker anställning såsom sällskap och för språköfningar (tyska och ryska) i sin familj i stad eller på landet. Svar emotes under adr. »Österrikiska», adr. Direktör L. Larén, Härnösand.

INACKORDERINGAR
HVEM VILL taga vår lilla tös med till landet i sommar? Tacksam för svar till »Anna-Lisa 7 år», Iduns exp.

I SORMLÄNSK prästgård kunna fyra bildade flickor denna sommar erhålla konfirmationsundervisning. Härlig natur, trefrig bostad och närande kost. Svar till »200», Nyköping p. r.

UNG, bättre flicka, som för hälsans skull behöfver hvila och luftombyte, frågar om det finns någon vänlig prästfamilj eller annat godt hem där hon under någon tid kan få erhålla inackordering. Svar till »Inackordering», Iduns exp.

GYMNASIST — flicka i 2:a ringen — önskar under första delen af sommaren vistas i godt hem på landet mot att undervisa i botanik och uppsättande af herbarium. Svar till »E.», Iduns exp., Stockholm.

PÅ STÖRRE egendom eller vid bruk i mellersta Sverige, sökes inackordering för 17-årig flicka, som genomgått 8-klassigt läroverk, för att lära och deltaga i husliga sysslor. Helst där jämnårig ungdom finnes. Svar med prisuppgift sändes till Fru Sigrd Pehrsson, Torps gård, Oved, Skåne.

UNG STOCKHOLMSLÄRARINNA med gladt humör önskar under sommaren inackordering å landgård eller i prästgård (helst där ungdom finnes). Event. villig undervisa i tyska. Svar till »Sommararterier 1918», Allm. Tidningskontoret Gust. Ad. Torg, Stockholm.

FOR UNG flicka af god familj önskas inackordering under Juli eventuellt Augusti, på större herrgård eller prästgård, där ungdom finnes. Tillfälle att deltaga i hushållet önskvärdt. Svar till »Disponent», Iduns exp.

KONFIRMATIONSUNDERVISNING o. inack. under sommarlovet på landet önskas för flicka. Svar med pris etc. till »Sjätte realklass», Dagens Nyheter, Stureplan, Stockholm, C.

PÅ LANDET. Utbildad aktningssvård familj, boende i vacker trakt vid skog och sjö, med goda förbindelser, önskar bildad dam god och förstklassig inackordering för längre tid. Ref. önskas och gifves. Svar till »Ulla», Gumelii Annonbyrå, Göteborg.

INACKORDERING erhålles å litet trefrigt hvilohem å landet. Elektr. ljus m. m. Begär prospekt och ref. Syster Elsa Fröding, Skultorp.

I SYSTEM GRETAS Spädbarnshem, Vingåker, mottages från 1 maj, spåda barn. God vård. Refer. Föreståndarinnan Pro Patria, Stockholm. Herr D:r Rosén, Vingåker. Rikst. Vingåker 56 a.

DAM kan i väntan på nedkomst erhålla inackordering och vård i bättre hem och naturskönt trakt i Värmland. Svar märkt »Ensam dam», Iduns exp. f. v. b.

Konfirm nnder
mottagas i söml. prästgård 5 veckor från midten af juni. Pris 250 kr. i ett för allt. Svar till kyrkoherde R. Stenbeck, Fogdö prästgård, Strängnäs.

Pojkinackordering.
En nioårig skolgosse önskas inackorderad i bättre hem på landet, helst prästgård, där egna jämnåriga finnes samt tillfälle finnes till läxhjälp och läsning.
Svar till »Verkligt godt hem», Dagens Nyheter, Stureplan.

DIVERSE.
För den nyfödde.
Komplett, elegant utstyrel, särdeles praktiga plagg i stor modell. Hemsömnad af utesul. Bästa material. Förod. af läkare. Pris pr kartong 18 kr. **Mönsterkartongen**, välstydd, 10 kr. Slinglinne stort och fin-fint 15 kr. pr omg. Mössor särd. vackra 2,50 pr st. Bärmarlur 3,50. Allt förstklassigt. Fru Caspersson, 3 Järntorgsgatan, ÖREBRO.

Damgarderoben
Upplandsg. 48. Emottager till försälj. ell. köper kont. alla slags kläder, fr. bättre familjer. Högsta pris. Största omsätt. R. 228 62. A. 287 25. G. Wahlström.

Amerikanska s. k. Prima Herr Ankar-Ur. Lentilefaçon.

Eljin-Ur
Fem års garanti. Säljes så långt förärdt räcker till endast kr. 6:50 per st. Två stycken endast kr. 12:- fraktfritt. Om ej till belåtenhet få desamma returneras. Skrif i dag och rekvirera direkt från importören.
VARUAFFÄREN
Norrköping.

